

EUROPAPARLAMENTS- OG RÅDSFORORDNING (EU) 2021/690**2023/EØS/89/94****av 28. april 2021****om opprettelse av et program for det indre marked, foretaks konkurransevne, herunder små og mellomstore bedrifter, området planter, dyr, næringsmidler og fôr, og europeisk statistikk (programmet for det indre marked) og om oppheving av forordning (EU) nr. 99/2013, (EU) nr. 1287/2013, (EU) nr. 254/2014 og (EU) nr. 652/2014(*)**

EUROPAPARLAMENTET OG RÅDET FOR DEN EUROPEISKE UNION HAR

under henvisning til traktaten om Den europeiske unions virkemåte, særlig artikkel 43 nr. 2, artikkel 114, artikkel 168 nr. 4 bokstav b) og artikkel 173 og 338,

under henvisning til forslag fra Europakommisjonen,

etter oversending av utkast til regelverksakt til de nasjonale parlamentene,

under henvisning til uttalelse fra Den europeiske økonomiske og sosiale komité⁽¹⁾,

under henvisning til uttalelse fra Regionkomiteen⁽²⁾,

etter den ordinære regelverksprosedyren⁽³⁾ og

ut fra følgende betraktninger:

- 1) Det indre marked er en hjørnestein i Unionen. Siden det ble opprettet, har det bidratt sterkt til vekst, konkurransevne og sysselsetting, og det bør fortsatt være til nytte for alle borgere og foretak. Det har skapt nye muligheter og stordriftsfordeler for foretak i Unionen, særlig for svært små, små og mellomstore bedrifter (SMB-er), og har styrket deres industrielle konkurransevne. Det indre marked har bidratt til å skape arbeidsplasser og har gitt større valgmuligheter når det gjelder produkter og tjenester av høy kvalitet til lavere priser for forbrukerne. Det er fortsatt en drivkraft for bygging av et mer integrert marked og en sterkere, mer balansert og rettferdig økonomi. Det er en av Unionens fremste fordeler og dens største ressurs i en stadig mer globalisert verden, samt et viktig element for å oppnå den grønne og digitale omstillingen til en bærekraftig økonomi som svar på det økende presset fra klimaendringer.

(*) Denne unionsrettsakten, kunngjort i EUT L 153 av 3.5.2021, s. 1, er omhandlet i EØS-komiteens beslutning nr. 262/2021 av 24. september 2021 om endring av EØS-avtalens protokoll 30 om særlige bestemmelser om organiseringen av samarbeidet innen statistikk og protokoll 31 om samarbeid på særlige områder utenfor de fire friheter, ennå ikke kunngjort.

⁽¹⁾ EUT C 62 av 15.2.2019, s. 40.

⁽²⁾ EUT C 86 av 7.3.2019, s. 259.

⁽³⁾ Europaparlamentets holdning av 12. februar 2019 (ennå ikke offentliggjort i EUT) og Rådets holdning ved første behandling av 13. april 2021 (ennå ikke offentliggjort i EUT). Europaparlamentets holdning av 27. april 2021 (ennå ikke offentliggjort i EUT).

- 2) Det er nødvendig at det indre marked hele tiden tilpasses en verden i rask endring med digital revolusjon og globalisering. Den nye epoken innenfor digital innovasjon fortsetter å gi muligheter for foretak og enkeltpersoner, skaper nye produkter, tjenester, prosesser og forretningsmodeller, og gir mulighet for effektiv utarbeiding av statistikk av høy kvalitet. Den innebærer også en utfordring for regulering, håndheving, forbrukervern og sikkerhet.
- 3) En omfattende unionsrett bidrar til at det indre marked fungerer. Dette gjelder særlig konkurransevne, standardisering, gjensidig anerkjennelse, samsvarsvurdering, forbrukervern og markedstilsyn. Den består også av regler for forretnings-, handels- og finanstransaksjoner, området planter, dyr, næringsmidler og fôr, utarbeiding av europeisk statistikk og fremming av rettferdig konkurranse. Denne omfattende unionsretten skaper like konkurransevilkår som er avgjørende for det indre markeds virkemåte til nytte for forbrukere og foretak.
- 4) Likevel gjenstår diskriminerende, urimelige eller uforholdsmessige hindringer for et velfungerende indre marked, og nye hindringer dukker opp. Å tilpasse reglene er bare et første trinn, og det er like viktig å få dem til å fungere. De nåværende utfordringene i forbindelse med håndhevingen av eksisterende regler, hindringer for fritt varebytte og fri bevegelighet for tjenester og lave nivåer av offentlige innkjøp på tvers av landegrensene begrenser foretakenes og forbrukernes muligheter. Å håndtere slike utfordringer dreier seg når det kommer til stykket, om borgernes tillit til Unionen og til dens evne til å nå målene og til å skape arbeidsplasser og vekst samtidig som offentlighetens interesser beskyttes.
- 5) Tidligere fantes det egne programmer for EU-tiltak på områdene foretaks konkurransevne, særlig for SMB-er, forbrukervern, kunder og sluttbrukere av finansielle tjenester, politikktutforming innen finansielle tjenester og på området planter, dyr, næringsmidler og fôr. Enkelte ytterligere aktiviteter er blitt finansiert direkte gjennom det indre markeds budsjettposter. Det er nå nødvendig å strømlinjeforme og utnytte synergier mellom forskjellige tiltak og sørge for en mer fleksibel, gjennomslukt, forenklet og effektiv ramme for å finansiere aktiviteter som søker å oppnå et velfungerende, bærekraftig indre marked. Det bør derfor opprettes et nytt program for å bringe sammen aktiviteter som tidligere ble finansiert gjennom disse andre programmene og via andre relevante budsjettposter. Dette programmet bør også omfatte nye initiativer som søker å forbedre det indre markeds virkemåte, og samtidig hindre overlapping med tilknyttede EU-programmer og -tiltak.
- 6) Utvikling, utarbeiding og formidling av europeisk statistikk i henhold til europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 223/2009⁽⁴⁾ har vært omfattet av et eget europeisk statistikkprogram opprettet ved europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 99/2013⁽⁵⁾. For å sørge for kontinuitet i utarbeidingen og formidlingen av europeisk statistikk bør det nye programmet også inneholde aktiviteter som dekkes av det tidligere europeiske statistikkprogrammet, ved at det sørges for en ramme for utvikling, utarbeiding og formidling av europeisk statistikk i henhold til forordning (EF) nr. 223/2009. Det nye programmet bør fastsette den finansielle rammen for europeisk statistikk for å levere europeisk statistikk av høy kvalitet som er sammenlignbar og pålitelig, for å støtte utforming, gjennomføring og evaluering av alle EU-politikker. Faglig uavhengighet er en nødvendig forutsetning for utvikling, utarbeiding og formidling av europeisk statistikk.
- 7) Det bør derfor opprettes et program for å forbedre det indre markeds virkemåte og foretaks, særlig SMB-ers, konkurransevne og bærekraft, standardisering, markedstilsyn og forbrukervern, for området planter, dyr, næringsmidler og fôr samt europeisk statistikk (program for det indre marked) (heretter kalt «programmet»). Programmet bør opprettes for en periode på sju år slik at det får samme varighet som den flerårige finansielle rammen for årene 2021–2027, fastsatt ved rådsforordning (EU, Euratom) 2020/2093⁽⁶⁾.

⁽⁴⁾ Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 223/2009 av 11. mars 2009 om europeisk statistikk og om oppheving av europaparlaments- og rådsforordning (EF, Euratom) nr. 1101/2008 om oversending av fortrolige statistiske opplysninger til De europeiske fellesskaps statistikkontor, rådsforordning (EF) nr. 322/97 om fellesskapsstatistikk og rådsbeslutning 89/382/EØF, Euratom om nedsettelse av en komité for De europeiske fellesskaps statistiske program (EUT L 87 av 31.3.2009, s. 164).

⁽⁵⁾ Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 99/2013 av 15. januar 2013 om det europeiske statistikkprogram 2013–2017 (EUT L 39 av 9.2.2013, s. 12).

⁽⁶⁾ Rådsforordning (EU, Euratom) 2020/2093 av 17. desember 2020 om fastsettelse av den flerårige finansielle rammen for årene 2021–2027 (EUT L 433 I av 22.12.2020, s. 11).

- 8) Programmet bør støtte utformingen, gjennomføringen og håndhevingen av Unionens regelverk som sørger for at det indre marked fungerer på en tilfredsstillende måte. Programmet bør støtte opprettelsen av de riktige forutsetningene for å styrke alle aktører på det indre marked, inkludert foretak, borgere, herunder forbrukere, og arbeidstakere, representanter for sivilsamfunnet og offentlige myndigheter. For dette formålet bør programmet sikte mot å fremme foretaks, særlig SMB-ers, konkurranseevne, kapasitetsoppbygging og bærekraft, inkludert foretak som er virksomme i turismesektoren. Foretakenes bærekraft er viktig for å opprettholde deres konkurranseevne på lang sikt og bidrar til omstillingen til en økonomisk, miljømessig og sosialt sett mer bærekraftig Union, som bør gå hånd i hånd med digitalisering og engasjement i bærekraftig forretningspraksis. Programmet bør også støtte håndhevingen av forbrukervern- og *sikkerhetsregler. Det bør også øke foretaks og enkeltpersoners bevissthet om deres rettigheter ved å gi dem de rette verktøyene, relevant informasjon og bistand til å treffe velbegrunnede beslutninger og styrke deres deltakelse i Unionens politikktutforming. Programmet bør dessuten søke å styrke det regelverksmessige og administrative samarbeidet, særlig gjennom opplæringsprogrammer, utveksling av beste praksis og oppbygging av kunnskaps- og kompetansebasen, inkludert bruk av strategiske offentlige innkjøp. Programmet bør også ha som mål å støtte utviklingen av standarder og regelverksutforming av høy kvalitet på unionsplan og internasjonalt plan, blant annet gjennom bred deltakelse av berørte parter, som understøtter gjennomføringen av Unionens regelverk.

Dette bør omfatte området regnskap og revisjon, og dermed bidra til gjennomsiktige og velfungerende kapitalmarkeder i Unionen, og til å styrke investorerne. Målet for programmet bør også være å støtte gjennomføringen og håndhevingen av Unionens regelverk, som gir et høyt nivå for helse for mennesker, dyr og planter, vern av menneskers og dyrs velferd samt næringsmiddel- og fortrygghet, samtidig som prinsippene for bærekraftig utvikling overholdes og et høyt nivå for forbrukervern sikres. Programmet bør dessuten støtte utarbeidingen av europeisk statistikk av høy kvalitet i samsvar med de statistikkprinsippene som er angitt i forordning (EF) nr. 223/2009 og videreutviklet i reglene for god praksis innenfor europeisk statistikk.

- 9) Et moderne indre marked som bygger på prinsippene om rettferdighet, åpenhet og gjensidig tillit, fremmer konkurranse og er til nytte for forbrukere, foretak og arbeidstakere. En bedre utnyttelse av et indre marked for tjenesteytelser i stadig utvikling bør hjelpe foretak i Unionen å skape arbeidsplasser og vekst på tvers av grensene, tilby et større utvalg av tjenester til bedre priser og opprettholde høye standarder for forbrukere og arbeidstakere. For å oppnå dette bør programmet bidra til bedre overvåking av utviklingen på det indre marked, samt til identifisering og fjerning av gjenstående diskriminerende, urimelige eller uforholdsmessige hindringer, og sikre at rammereglene kan gi rom for alle former for innovasjon, inkludert ny teknologisk utvikling og nye teknologiske prosesser, forretningsmodeller for tjenesteinnovasjon, samarbeidsmodeller og modeller i den sosiale økonomien, sosial innovasjon og ikke-teknologisk innovasjon.
- 10) Regelverksmessige hindringer på det indre marked er blitt fjernet for mange industriprodukter gjennom forebyggende mekanismer, vedtakelse av felles regler og, dersom ingen slike EU-regler finnes, gjennom prinsippet om gjensidig anerkjennelse. På områder der det ikke finnes noe EU-regelverk, gjelder prinsippet om gjensidig anerkjennelse, med den følgen at varer som omsettes lovlig i én medlemsstat, omfattes av retten til fritt varebytte og kan selges i en annen medlemsstat. Dersom den berørte medlemsstaten har grunn til å motsette seg omsetningen av varene, kan den innføre en begrensning, forutsatt at en slik begrensning ikke medfører forskjellsbehandling, begrunnet ut fra rettmessige mål i offentlighetens interesse, som fastsatt i artikkel 36 i traktat om Den europeiske unions virkemåte (TEUV), eller ut fra andre tvingende allmenne hensyn som anerkjennes i rettspraksis ved Den europeiske unions domstol, og som står i forhold til det målet som søkes nådd. Utilstrekkelig anvendelse av prinsippet om gjensidig anerkjennelse, for eksempel i form av urimelige eller uforholdsmessige begrensninger, gjør det vanskeligere for selskaper å få tilgang til markedene i andre medlemsstater. Til tross for den høye graden av markedsintegrasjon på vareområdet fører denne situasjonen til tapte muligheter for økonomien som helhet. Vedtaket av europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2019/515⁽⁷⁾ forventes å øke de økonomiske fordelene på dette området. Programmet bør derfor ha som mål å forbedre anvendelsen av prinsippet om gjensidig godkjenning på vareområdet for å utnytte dets potensial fullt ut. Det bør også ha som mål at

(7) Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2019/515 av 19. mars 2019 om gjensidig godkjenning av varer som omsettes lovlig i en annen medlemsstat, og om oppheving av forordning (EF) nr. 764/2008 (EUT L 91 av 29.3.2019, s. 1).

færre ulovlige varer og varer som ikke oppfyller kravene, kommer inn på markedet, gjennom målrettet opplæring og holdningsskapende tiltak, støtte til varekontaktpunkter nevnt i forordning (EU) 2019/515 og bedre samarbeid mellom vedkommende myndigheter om gjensidig anerkjennelse.

- 11) Det finnes nye reguleringsmessige og håndhevingsmessige utfordringer knyttet til en verden i rask endring som følge av den digitale revolusjonen, og når det gjelder for eksempel cybersikkerhet, vern av personopplysninger og personvern, tingenes internett eller kunstig intelligens og tilhørende etiske standarder. Det er viktig med strenge regler om produktsikkerhet for å sikre at EU-borgere, inkludert forbrukere, og foretak kan dra nytte av tilstrekkelig vern dersom det oppstår skade. Programmet bør derfor bidra til rask tilpasning og bedre håndheving av EUs produktansvarsordning, som fremmer innovasjon og samtidig ivaretar brukernes sikkerhet.

- 12) Det å bringe i omsetning produkter som ikke er i samsvar med unionsretten, inkludert produkter som er importert fra tredjeland, gjør at EU-borgere, inkludert forbrukere samt andre sluttbrukere, utsettes for risiko. Markedsdeltakere som gjennom tradisjonelle eller elektroniske midler selger produkter som oppfyller reglene, opplever konkurransevridding fra dem som ikke oppfyller reglene på grunn av manglende kunnskap, med forsett for å oppnå et konkurransefortrinn eller som følge av fragmentering av markedstilsynet i hele Unionen. Markedstilsynsmyndighetene er ofte underfinansiert og bundet av nasjonale grenser, mens entreprenører handler på unionsplan eller til og med på globalt plan. Særlig når det gjelder e-handel har markedstilsynsmyndighetene store problemer med å spore produkter som importeres fra tredjeland og som ikke oppfyller kravene, for å identifisere de ansvarlige markedsdeltakerne innenfor deres jurisdiksjon.

Det er også svært vanskelig for å dem å utføre risikovurderinger og tester på grunn av manglende fysisk tilgang til produktene. Programmet bør derfor forsøke å styrke produktenes samsvar med regelverket ved å øke bevisstheten om gjeldende produktsikkerhetsregler i Unionen, ved å intensivere samsvarskontrollene i tråd med europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2019/1020⁽⁸⁾ og ved å fremme et nærmere samarbeid over landegrensene mellom de rettshåndhevende myndighetene. Programmet bør også bidra til konsolidering av den eksisterende rammen for markedstilsynsvirksomhet, oppmuntre til at markedstilsynsmyndighetene fra forskjellige medlemsstater iverksetter felles tiltak, forbedre utvekslingen av informasjon og fremme tilnærming og tettere integrasjon av markedstilsynsvirksomheten. Programmet bør gjøre dette særlig ved å sikre at nye krav som ble innført ved forordning (EU) 2019/1020, håndheves strengt for å hindre salg av produkter som ikke oppfyller kravene, til forbrukerne samt andre sluttbrukere. Programmet bør derfor styrke kapasiteten hos markedstilsynsmyndighetene i hele Unionen, bidra til større ensartethet i håndhevingen av regler mellom medlemsstatene og gjøre det mulig for medlemsstatene å dra like stor fordel av det indre marked med hensyn til økonomisk vekst og bærekraft.

- 13) Selv om programmet ikke omfatter mål og tiltak som støtter vern av immaterialrettigheter, bør det likevel tas i betraktning at forfalskninger ofte ikke oppfyller kravene i Unionens regelverk om produktsikkerhet og forbrukervern, og utgjør risikoer for forbrukernes helse og sikkerhet, særlig når slike produkter kjøpes på nettet. Programmet bør derfor øke synergiene med andre EU-programmer på området vern av immaterialrettigheter, særlig instrumentet for tollkontrollutstyr, som er opprettet gjennom en europaparlaments- og rådsforordning om opprettelse, som del av fondet for integrert grenseforvaltning, av instrumentet for økonomisk støtte til tollkontrollutstyr.

⁽⁸⁾ Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2019/1020 av 20. juni 2019 om markedstilsyn og produktsamsvar og om endring av direktiv 2004/42/EF og forordning (EF) nr. 765/2008 og (EU) nr. 305/2011 (EUT L 169 av 25.6.2019, s. 1).

- 14) For å gjøre det lettere for kategorier av harmoniserte produkter med større iboende risiko å oppfylle kravene, har Unionen opprettet en akkrediteringsordning for samsvarsvurderingsorganer, som verifiserer deres kompetanse, upartiskhet og uavhengighet. Det er svært viktig at samsvarsvurderingsorganene er pålitelige og kompetente, ettersom de kontrollerer om produktene oppfyller sikkerhetskravene før de bringes i omsetning. Den største utfordringen nå er å sikre at akkrediteringsordningen fortsatt representerer det nåværende utviklingstrinnet i teknikken og at den brukes like strengt i hele Unionen. Programmet bør derfor støtte tiltak for å sikre at samsvarsvurderingsorganene fortsatt oppfyller sine lovfestede krav, som upartiskhet og uavhengighet, særlig gjennom bruk av akkreditering. Programmet bør dessuten støtte tiltak for å styrke den europeiske akkrediteringsordningen, særlig på nye innsatsområder, ved å støtte Det europeiske samarbeidet for akkreditering nevnt i europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 765/2008⁽⁹⁾.
- 15) Ettersom forbrukermarkedene som følge av utviklingen av nettbasert handel og nettbaserte reisetjenester ikke lenger kjenner noen grenser, er det viktig å sikre at forbrukere bosatt i Unionen kan nyte godt av samme høye vernnivå når varer og tjenester importeres fra markedsdeltakere i tredjeland, også når de selges på nettet. Det bør derfor være mulig at programmet ved behov støtter samarbeid med berørte organer i tredjeland, for eksempel ved å utveksle informasjon om produkter som ikke oppfyller kravene.
- 16) Offentlige innkjøp benyttes av offentlige myndigheter til å sikre god valuta for pengene når offentlige midler brukes, og bidra til et mer innovativt, bærekraftig, inkluderende og konkurransedyktig indre marked. Dette omfatter bruk av evalueringskriterier som ikke bare identifiserer det økonomisk mest fordelaktige tilbudet, men også det mest fordelaktige tilbudet med hensyn til størst offentlig verdi i forbindelse med tildeling av anbud ut fra det beste forholdet mellom pris og kvalitet. Når dette er i samsvar med gjeldende unionsrett, bør miljømessige og sosiale aspekter samt aspekter som gjelder rettferdig handel, tas i betraktning, og det bør foretas en inndeling av anbud i partier for store infrastrukturprosjekter. Europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/23/EU⁽¹⁰⁾, 2014/24/EU⁽¹¹⁾ og 2014/25/EU⁽¹²⁾ fastsetter den rettslige rammen for at markedene for offentlige innkjøp, som utgjør 14 % av Unionens bruttonasjonalprodukt, skal kunne integreres og fungere effektivt til nytte for offentlige myndigheter, foretak og borgere, inkludert forbrukere. Korrekt gjennomførte regler for offentlige innkjøp er et viktig verktøy for å styrke det indre marked og for å stimulere til vekst i foretak og sysselsetting i Unionen. Programmet bør derfor støtte tiltak for å sikre økt bruk av strategiske offentlige innkjøp, profesjonalisering av offentlige innkjøpere, enklere og bedre tilgang til innkjøpsmarkeder for SMB-er, særlig gjennom rådgivningstjenester og opplæring, økt gjennomsiktighet, integritet og bedre data, styrking av digitaliseringen av innkjøp og økt bruk av felles innkjøp gjennom et styrket partnerskap med medlemsstatene, forbedring av datainnsamling og -analyse, blant annet gjennom utvikling av spesialiserte IT-verktøy, samt sikre støtte til utveksling av erfaringer og god praksis, henvisning til europeiske og internasjonale standarder, ytelse av veiledning, inngåelse av gunstige handelsavtaler, styrking av samarbeid mellom nasjonale myndigheter og lansering av forsøksprosjekter.
- 17) For å oppfylle programmets mål og forenkle tilværelsen for borgere og foretak, bør det innføres stadig mer digitaliserte og fullt tilgjengelige brukerorienterte offentlige tjenester av høy kvalitet. Innsatsen på områdene e-administrasjon og e-forvaltning bør også styrkes, samtidig som det sikres tilstrekkelig vern av personopplysninger og personvern. Dette innebærer at de offentlige forvaltningene trenger å delta i felles opprettelse av disse offentlige tjenestene sammen med borgere og foretak. De kontinuerlige og stadig økende aktivitetene over landegrensene krever dessuten at oppdaterte, nøyaktige og lettforståelige opplysninger om foretakenes og borgernes rettigheter er tilgjengelige. Det betyr at det bør vises forenklet informasjon som forklarer de administrative formalitetene. I tillegg er det viktig å gi juridisk bistand og hjelp til å løse problemer som oppstår på tverrnasjonalt plan. De offentlige myndighetene bør dessuten støttes i sin innsats for å nå disse målene, for eksempel ved å kople sammen nasjonale administrasjoner på en enkel og effektiv måte, samt ved å levere informasjon og tilrettelegge for utveksling av informasjon som forklarer hvordan det indre

⁽⁹⁾ Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 765/2008 av 9. juli 2008 om fastsettelse av kravene til akkreditering og markedstilsyn for markedsføring av produkter, og om oppheving av forordning (EØF) nr. 339/93 (EUT L 218 av 13.8.2008, s. 30).

⁽¹⁰⁾ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/23/EU av 26. februar 2014 om tildeling av konsesjonskontrakter (EUT L 94 av 28.3.2014, s. 1).

⁽¹¹⁾ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/24/EU av 26. februar 2014 om offentlig innkjøp og om oppheving av direktiv 2004/18/EF (EUT L 94 av 28.3.2014, s. 65).

⁽¹²⁾ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/25/EU av 26. februar 2014 om innkjøp foretatt av enheter som driver virksomhet innenfor vann- og energiforsyning, transport og posttjenester, og om oppheving av direktiv 2004/17/EF (EUT L 94 av 28.3.2014, s. 243).

marked fungerer i praksis. De eksisterende verktøyene for styring av det indre marked spiller allerede en viktig rolle i så henseende, og deres kvalitet, synlighet, gjennomsiktighet og pålitelighet bør styrkes ytterligere. Programmet bør derfor støtte følgende eksisterende verktøy for styring av det indre marked: portalen Ditt Europa, som bør utgjøre ryggraden i den kommende felles digitale portalen, Ditt Europa – rådgivning, SOLVIT, informasjonssystemet for det indre marked og resultatavtalen for det indre marked.

- 18) Programmet bør støtte utviklingen av Unionens rammeregler på områdene selskapsrett og foretaksstyring, samt avtalerett, for å gjøre foretak, særlig SMB-er, mer effektive og konkurransedyktige, samtidig som berørte parter som påvirkes av foretakenes virksomhet, beskyttes, og for å reagere på politiske utfordringer som oppstår. Det bør også sikre hensiktsmessig evaluering, gjennomføring og håndheving av relevant regelverk, informere og bistå berørte parter og fremme informasjonsutveksling på området. Programmet bør dessuten støtte Kommisjonens initiativer til støtte for en klar og veltilpasset rettslig ramme for dataøkonomien og innovasjon. Disse initiativene er nødvendige for å øke rettssikkerheten med hensyn til avtaleforpliktelser i og utenfor kontraktsforhold, særlig med hensyn til ansvar, sikkerhet, etikk og personvern i forbindelse med nye teknologier, som tingenes internett, kunstig intelligens, robotteknikk og 3D-printing. Programmet bør ha som mål å stimulere utviklingen av datadrevet virksomhet, ettersom slik virksomhet vil være avgjørende for EU-økonomiens prestasjon i den globale konkurransen.
- 19) Programmet bør også oppmuntre til at medlemsstatene på en korrekt og fullstendig måte gjennomfører og bruker Unionens rettslige ramme for bekjempelse av hvitvasking av penger og finansiering av terrorisme, og utvikler framtidige politikker for å møte nye utfordringer på disse områdene. Det bør også støtte relevante aktiviteter i internasjonale organisasjoner for europeiske interesser, som Europarådets ekspertkomité for evaluering av tiltak mot bekjempelse av hvitvasking av penger og finansiering av terrorisme.
- 20) Målet om å gjennomføre og utvikle det indre marked på området finansielle tjenester, økonomisk stabilitet og kapitalmarkedsunionen, inkludert bærekraftig finansiering, avhenger i stor grad av faktabaserte politiske tiltak som treffes av Unionen. Kommisjonen bør spille en aktiv rolle for å nå dette målet, ved kontinuerlig å overvåke finansmarkedene og den finansielle stabiliteten, vurdere medlemsstatenes gjennomføring av Unionens regelverk, vurdere om den eksisterende lovgivningen er egnet for formålet, og når nye risikoer oppstår, identifisere potensielle tiltaksområder, alt med kontinuerlig deltakelse av berørte parter i hele den politiske prosessen. Slike aktiviteter avhenger av at det utarbeides analyser, studier, opplæringsmaterieell, rundspøringer, samsvarsvurderinger, evalueringer og statistikk av høy kvalitet, og at de støttes av IT-systemer og kommunikasjonsverktøy.
- 21) TEUV omfatter et system av regler som sikrer at konkurransen ikke vris på det indre marked. Programmet bør bidra til Unionens konkurransepolitikk, blant annet ved å forbedre og styrke samarbeidet med nettverk, nasjonale myndigheter og domstoler, og ved å styrke internasjonalt samarbeid, samt ved å sikre at man når ut til en større gruppe av berørte parter for å formidle og forklare rettighetene, fordelene og forpliktelsene som inngår i Unionens konkurransepolitikk. Programmet bør også bidra til å styrke analysen og vurderingen av markedsutviklingen, inkludert gjennom bruk av sektorundersøkelser og andre markedsundersøkelsesverktøy, samt gjennom systematisk utveksling av informasjon og beste praksis innenfor Det europeiske konkurransenettverket. Dette bør bidra til rettferdig konkurranse og like konkurransevilkår, inkludert på globalt plan, og gjøre foretak, særlig SMB-er, og forbrukere i stand til å dra nytte av fordelene med det indre marked.
- 22) Programmet trenger særlig å håndtere de radikale konsekvensene for konkurranseevnen og det indre markeds virkemåte, som følge av den pågående grønne og digitale omstillingen i økonomien og forretningsmiljøet, særlig på grunn av den kraftige økte veksten i mengden og bruken av data, samtidig som det tas hensyn til den økende bruken av kunstig intelligens, stordata, algoritmer samt andre IT-verktøy og -ekspertise i foretak. Det er også svært viktig at programmet støtter nettverk og fremmer et bredere og dypere samarbeid med medlemsstater og deres myndigheter og domstoler, ettersom konkurranse på like vilkår og et velfungerende indre marked i høy grad avhenger av tiltak fra disse enhetene. Når det gjelder den særlige rollen som konkurransepolitikken spiller for å hindre at det indre marked skades som følge

av konkurransebegrensende atferd utenfor Unionens grense, bør programmet også støtte samarbeid med myndigheter i tredjeland dersom det er hensiktsmessig. Det er dessuten nødvendig å utvide den oppsøkende virksomheten for å gi flere borgere og foretak mulighet til å dra full nytte av rettferdig konkurranse på det indre marked. Dette bør støtte innsatsen for bedre å vise EU-borgerne fordelene med Unionens konkurransepolitikk, også gjennom samarbeid med representanter for grupper i sivilsamfunnet og berørte parter. Det forventes å være behov for fleksibilitet ved gjennomføringen av den delen av programmet som omhandler konkurranse, for å møte nye behov som påvirkes av den dynamiske og raske utviklingen av konkurransevilkårene på det indre marked, hvis hastighet og størrelsesorden er vanskelig å anslå. Denne utviklingen gjelder særlig digitalisering, kunstig intelligens, algoritmer, stordata, cybersikkerhet og kriminalteknikk.

- 23) Det er av største viktighet at konkurranseevnen og bærekraften til foretak i Unionen styrkes, samtidig som det sikres like konkurransevilkår og et åpent og konkurransedyktig indre marked. SMB-er er drivkraften i Unionens økonomi. De utgjør 99,8 % av alle foretak i Unionen, står for to tredeler av sysselsettingen og bidrar i vesentlig grad til å skape nye arbeidsplasser av høy kvalitet i alle sektorer med en regional og lokal dimensjon, og dermed til å skape sosial utjevning. SMB-er spiller en viktig rolle i moderniseringen av industrien og den grønne og digitale omstillingen av økonomien, blant annet oppnåelse av klimanøytralitet. Programmet bør derfor støtte deres innsats for å øke ressurseffektiviteten og utvikle miljøvennlige produkter og tjenester av høy kvalitet. På den måten bør programmet også bidra til å forbedre SMB-enes konkurranseevne på det globale markedet.
- 24) SMB-er har felles utfordringer som ikke påvirker større foretak i like stor grad. Disse felles utfordringene omfatter det å skaffe finansiering, rekruttere en kompetent arbeidsstyrke, lette deres administrative byrde, innføre kreative og innovative løsninger, blant annet gjennom offentlige innkjøp, og få tilgang til globale markeder og verdikjeder med sikte på å utvikle deres internasjonaliseringsaktiviteter. Programmet bør håndtere slik markedssvikt på en forholdsmessig måte, uten at dette vrir konkurransen i det indre marked unødig. Programmet bør også ta hensyn til de særlige behovene til spesifikke typer SMB-er, som svært små bedrifter, SMB-er i tjenestesektoren og SMB-er i håndverksbransjen, samt SMB-er som består av selvstendig næringsdrivende, medlemmer av frie yrker og foretak i den sosiale økonomien. Foretak i den sosiale økonomien i Unionen omfatter forskjellige typer foretak og enheter som hører inn under den sosiale økonomien, som samvirkeforetak, gjensidige selskap, ideelle organisasjoner, stiftelser, sosiale foretak og andre former for foretak. Ettersom deres primære fokus er å skape felles verdi og ha sosial innvirkning på mennesker heller enn å oppnå gevinst, kan de fungere som drivkraft for sosial innovasjon, gjennomsliktig foretaksstyring og solidaritet ved å reinvestere størstedelen av sin gevinst eller sitt overskudd i sine mål. Det bør også tas hensyn til de særlige behovene til potensielle nye entreprenører, som unge og kvinnelige entreprenører, eldre entreprenører og personer med funksjonsnedsettelse.
- 25) Programmet bør ta hensyn til SMB-er som definert i kommisjonsrekommendasjon 2003/361/EF⁽¹³⁾. Ved anvendelsen av denne forordningen med hensyn til SMB-er, bør Kommisjonen rådspørre alle berørte parter, inkludert offentlige og private organisasjoner som representerer SMB-er, og handelsfremmende organisasjoner i medlemsstatene.
- 26) Programmet bør støtte og fremme en innovasjonskultur, utvikle industrielle økosystemer som kan være gunstige for oppstart av foretak og vekst i SMB-er, med fokus på alle SMB-er som kan takle utfordringene i den grønne og digitale omstillingen og i et stadig mer konkurranseutsatt miljø i rask utvikling. Programmet bør søke å støtte prosessen for innføring av innovasjon ved å fremme nye samarbeidsbaserte forretningsmodeller, nettverksdannelse og deling av kunnskap og ressurser, blant annet i europeiske partnerskapsklynger og forretningsnettverk.

⁽¹³⁾ Kommisjonsrekommendasjon 2003/361/EF av 6. mai 2003 om definisjonen av svært små, små og mellomstore bedrifter (EUT L 124 av 20.5.2003, s. 36).

- 27) Ved opprettelse av arbeidsprogrammer for å støtte SMB-er, bør det tas hensyn til de strategiske bestemmelsene i SMB-strategien og «Small Business Act» samt den konteksten som SMB-er inngår i som beskrevet i ytelsesvurderingen av SMB-er. Det bør også rettes oppmerksomhet mot nettverket av SMB-representanter.
- 28) Mange av Unionens problemer i forbindelse med konkurranseevne har å gjøre med at SMB-er har problemer med å skaffe finansiering. Disse problemene oppstår fordi SMB-er har vansker med å godtgjøre sin kredittverdighet, og med å få tilgang til midler som sikkerhet til långivere (dvs. sikkerhet/garantier), eller fordi de mangler kjennskap til ordninger som kan støtte deres virksomhet, som allerede finnes på unionsplan, nasjonalt plan eller lokalt plan. Det oppstår ytterligere utfordringer med finansieringen på grunn av SMB-enes behov for å holde seg konkurransedyktige ved å engasjere seg i blant annet innføring av innovasjon, digitalisering og internasjonalisering, samt i omskolering og kompetanseutvikling av arbeidsstyrken. Begrenset tilgang til finansiering har en negativ innvirkning på foretak som opprettes, og på foretakenes vekst og overlevelse, samt på nye entreprenørers vilje til å ta over livskraftige selskaper i forbindelse med virksomhetsoverdragelse.
- 29) Manglende ferdigheter er en stor hindring for vekst i foretakene i Unionen. For å fremme entreprenørskap i Unionen og støtte vekst i SMB-er og deres digitale og grønne omstilling, bør programmet fremme og lette tilgangen til ferdigheter og mentorordninger for SMB-er, og særlig når det gjelder utvikling av teknologiske ferdigheter samt ferdigheter innenfor ledelse og entreprenørskap. Kommisjonen bør i denne sammenhengen samordne dette med initiativer i andre EU-programmer og i nasjonale og regionale programmer for å øke synergiene og unngå overlapping.
- 30) For å overvinne markedssvikt og sikre at SMB-er, inkludert oppstartsforetak og vekstforetak, fortsatt kan inneha rollen som grunnlaget for Unionens økonomiske konkurranseevne, trenger SMB-er ekstra støtte i form av gjelds- og egenkapitalinstrumenter som er opprettet som ledd i politikkområdet for SMB-er i InvestEU-fondet opprettet ved europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2021/523⁽¹⁴⁾. Lånegarantiordningen opprettet i samsvar med europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 1287/2013⁽¹⁵⁾ har gitt en dokumentert merverdi og forventes å gi et positivt bidrag til minst 500 000 SMB-er. Det bør legges mer vekt på å øke potensielle støttemottakeres bevissthet om SMB-ers tilgang til InvestEU-programmet.
- 31) Tiltakene innenfor rammen av programmet bør søke å nå dets politiske mål ikke bare gjennom tilskudd, men også ved å lette tilgangen til finansielle instrumenter og budsjettgarantier opprettet i henhold til politikkområdet for SMB-er i InvestEU-fondet, og bør øke synergiene med andre EU-programmer. Alle tiltak bør ha en klar merverdi for Unionen.
- 32) Programmet bør yte effektiv støtte til SMB-er i hele deres livssyklus, og bistå med alt fra å hjelpe SMB-er å finne partnere til felles prosjekter til markedsføring og tilgang til markedet, kapasitetsoppbygging og oppmuntring til samarbeid i klynger og forretningsnettverk. Det bør også støtte den grønne og digitale omstillingen i SMB-er og bygge på den unike kunnskapen og ekspertisen som er utviklet med hensyn til SMB-er, og på den lange erfaringen fra arbeid med berørte parter på unionsplan og på nasjonalt og regionalt plan. Denne støtten bør bygge på erfaringen fra Enterprise Europe Network (EEN) som et sentralt kontaktpunkt for å forbedre SMB-ers konkurranseevne og utvikle deres virksomhet i og utenfor det indre marked. EEN fortsetter å yte tjenester på vegne av andre EU-programmer, særlig Horisont Europa som er opprettet ved europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2021/695⁽¹⁶⁾, ved bruk av de økonomiske midlene for disse programmene. EEN bør også gjøre det lettere for SMB-er å delta i større grad i utviklingen av politiske initiativer for det indre marked, som prosesser for offentlige innkjøp og standardisering. EEN bør forbedre samarbeidet med europeiske digitale innovasjonsnav innenfor programmet for et digitalt Europa som er opprettet ved europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2021/694⁽¹⁷⁾ og InvestEU-rådgivningssenteret. Den vellykkede mentorordningen – Erasmus-programmet for unge entreprenører – bør dessuten fortsatt være verktøyet som gir nye eller kommende entreprenører mulighet til å skaffe seg virksomhets- og ledelseserfaring ved at de blir matchet med og lærer

⁽¹⁴⁾ Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2021/523 av 24. mars 2021 om opprettelse av InvestEU-programmet og om endring av forordning (EU) 2015/1017 (EUT L 107 av 26.3.2021, s. 30).

⁽¹⁵⁾ Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 1287/2013 av 11. desember 2013 om opprettelse av et program for konkurranseevne i foretak og små og mellomstore bedrifter (2014–2020) og om oppheving av beslutning nr. 1639/2006/EF (EUT L 347 av 20.12.2013, s. 33).

⁽¹⁶⁾ Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2021/695 av 28. april 2021 om opprettelse av Horisont Europa – rammeprogrammet for forskning og innovasjon, om fastsettelse av dets regler for deltakelse og formidling og om oppheving av forordning (EU) nr. 1290/2013 og forordning (EU) nr. 1291/2013 (EUT L ... av 12.5.2021).

⁽¹⁷⁾ Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2021/694 av 29. april 2021 om opprettelse av programmet for et digitalt Europa og om oppheving av beslutning (EU) 2015/2240 (EUT L ... av 11.5.2021).

av en erfaren entreprenør fra et annet land, og dermed får styrket sine entreprenørtalenter. Programmet bør utvide sin geografiske dekning og tilby entreprenørene et bredere utvalg av matchingmuligheter som supplement til andre EU-initiativer når det er relevant.

- 33) Det bør gjøres en ytterligere innsats for å redusere den administrative byrden og gjøre programmets initiativer mer tilgjengelige ved å redusere SMB-ers kostnader til kompliserte søknadsprosesser og deltakelseskrav. I denne forbindelse bør EEN være det viktigste informasjonspunktet for SMB-er som er interessert i å få tilgang til EU-midler, ved å fungere som et sentralt kontaktpunkt, og gi dem skreddersydd veiledning. Det er viktig å bygge på erfaringene fra eksisterende tiltak til støtte for SMB-er, og samtidig fortsette å være åpen for å tilpasse dem på bakgrunn av endrede vilkår for SMB-er i det indre marked, særlig dem som gjelder digitalisering og regelverksbyrden.
- 34) Ettersom klynger tilbyr et gunstig og robust forretningsklima, er de et strategisk verktøy for å støtte SMB-ers konkurransevne og ekspansjon. De kan lette den grønne og digitale omstillingen i industrien, inkludert tjenesteytelse, og styrke den økonomiske utviklingen i regioner ved å skape vekst og sysselsetting. Det er viktig at felles klyngeinitiativer oppnår en kritisk masse ettersom dette vil gi økt vekst i SMB-er. Ved å koble sammen spesialiserte industrielle økosystemer skaper klynger nye forretningsmuligheter for SMB-er og integrerer dem bedre i strategiske verdikjeder i Unionen og globalt. Det bør gis støtte til utvikling av tverrnasjonale og interregionale partnerskapsstrategier og gjennomføring av felles aktiviteter med støtte fra den europeiske plattformen for klyngesamarbeid og dens europeiske kunnskapssenter for ressurseffektivitet. Støtte bør også omfatte hjelp til SMB-er til å samarbeide med SMB-er fra tredjeland. Det bør oppmuntres til bærekraftige partnerskap ved at det ytes fortsatt finansiering dersom milepæler for prestasjon og deltakelse nås. Direkte støtte til SMB-er bør kanaliseres gjennom klyngeorganisasjoner for følgende formål: fremming av innføringen av avanserte teknologier, nye forretningsmodeller, lavutslippsløsninger og ressurseffektive løsninger, kreativitet og design, oppgradering av ferdigheter, tiltrekking av talent, styrking av entreprenørskap samt internasjonalisering. Andre aktører som har spesialisert seg på støtte til SMB-er, bør involveres i den direkte støtten til SMB-er for å lette en industriell omstilling og gjennomføring av strategier for smart spesialisering. Programmet bør derfor bidra til og bygge forbindelser til Unionens innovasjonsnav, særlig dens digitale innovasjonsnav, samt investeringer foretatt innenfor rammen av utjevningspolitikken og Horisont Europa. Det bør også utredes om det kan oppnås synergier med Erasmus+-programmet opprettet ved europaparlaments- og rådsforordning (EU) XXXX/XXX⁽¹⁸⁾.
- 35) Programmet bør bidra til å styrke forholdet mellom foretak, særlig SMB-er, og universiteter, forskningssentre og andre institusjoner som er involvert i skaping og formidling av kunnskap. Dette forholdet kan bidra til å forbedre foretakenes evne til å håndtere de strategiske utfordringene som de nye internasjonale rammevilkårene skaper.
- 36) SMB-er møter, på grunn av sin mindre størrelse, særlige hindringer for vekst. Det er særlig vanskelig for dem å vokse og ekspandere i en del av deres forretningsvirksomhet. Programmet bør på grunnlag av de positive resultatene og erfaringene som er høstet fra SMB-instrumentet og Unionens klyngeprosjekter for nye industrielle verdikjeder innenfor rammen av Horisont 2020, opprettet ved europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 1291/2013⁽¹⁹⁾, gi støtte til SMB-ers virksomhetsekspanjon i alle avgjørende faser av deres utvikling, inkludert støtte til internasjonalisering, innføring av innovasjon og markedsføring. Denne støtten vil supplere støtten fra Det europeiske innovasjonsrådet innenfor rammen av Horisont Europa, som først og fremst fokuserer på banebrytende og disruptiv innovasjon, og dermed på innovative SMB-er, og er særlig rettet mot markedsskapende innovasjon, men støtter også alle andre typer innovasjon, blant annet trinnvis innovasjon.

⁽¹⁸⁾ Europaparlaments- og rådsforordning (EU) XXXX/XXX av XXX om opprettelse av «Erasmus+»: EU-programmet for utdanning, opplæring, ungdom og idrett, og om oppheving av forordning nr. 1288/2013 (ennå ikke offentliggjort i EUT).

⁽¹⁹⁾ Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 1291/2013 av 11. desember 2013 om opprettelse av Horisont 2020 – rammeprogrammet for forskning og innovasjon (2014–2020) og om oppheving av beslutning nr. 1982/2006/EF (EUT L 347 av 20.12.2013, s. 104).

- 37) Kreativitet og alle former for innovasjon, inkludert innovasjon som etterstreber økt ressurs- og energieffektivitet, er av avgjørende betydning for konkurransevnen i Unionens industrielle verdikjeder. De er katalysatorer for modernisering av nærings- og industrisektorene og bidrar til intelligent og bærekraftig vekst. Imidlertid har SMB-ene vært på etterskudd med å utnytte dette. Programmet bør derfor støtte målrettede tiltak, nettverk og partnerskap for kreativitetsdrevet innovasjon for å gjøre det mulig for SMB-er å håndtere den grønne og digitale omstillingen i alle industrielle verdikjeder og økosystemer.
- 38) Europeiske standarder spiller en viktig rolle på det indre marked. De er av stor betydning for foretaks, og særlig SMB-ers, konkurransevne. Europeiske standarder er også et svært viktig verktøy for å støtte Unionens regelverk og politikk på en rekke nøkkelområder som har som formål å fremme den grønne og digitale omstillingen, som energi, klimaendring og miljøvern, informasjons- og kommunikasjonsteknologi, bærekraftig bruk og gjenvinning av ressurser, innovasjon, produktsikkerhet, forbrukervern, arbeidstakers sikkerhet og arbeidsforhold samt en aldrende befolkning, og bidrar dermed positivt til samfunnet som helhet. For å optimalisere deres bidrag har erfaringen vist at det er behov for å utarbeide standarder raskere og til rett tid, og det kreves ytterligere innsats for bedre å involvere alle berørte parter, også parter som representerer forbrukere.
- 39) Europeisk standardiseringsvirksomhet reguleres av europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 1025/2012⁽²⁰⁾ og gjennomføres ved hjelp av et langvarig offentlig-privat partnerskap som er avgjørende for å nå målene fastsatt i den forordningen, samt målene som inngår i Unionens generelle og sektorspesifikke standardiseringspolitikk.
- 40) En velfungerende felles ramme for finansiell og ikke-finansiell rapportering er av grunnleggende betydning for det indre marked, for velfungerende finansmarkeder og for gjennomføring av det integrerte markedet for finansielle tjenester i forbindelse med bankunionen og kapitalmarkedsunionen.
- 41) I samsvar med europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1606/2002⁽²¹⁾ skal internasjonale standarder for finansiell rapportering (IFRS) som er vedtatt av International Accounting Standards Board, og tilhørende fortolkninger fra IFRS' Interpretations Committee, innarbeides i unionsretten for å kunne brukes av selskaper med verdipapirer notert på et regulert marked i Unionen bare dersom IFRS oppfyller kravene fastsatt i den forordningen, inkludert kravet om at regnskaper skal gi et «rettvisende bilde» som fastsatt i europaparlaments- og rådsdirektiv 2013/34/EU⁽²²⁾ og at de er i den europeiske allmennhetens interesse. Slike internasjonale regnskapsstandarder bør utarbeides på en åpen og demokratisk ansvarlig måte. IFRS spiller derfor en viktig rolle for det indre markeds virkemåte, og Unionen har derfor en direkte interesse i å sikre at prosessen med utarbeiding og godkjenning av IFRS fører til standarder som er i samsvar med kravene i den rettslige rammen for det indre marked. Det er derfor viktig å innføre hensiktsmessige finansieringsordninger for IFRS Foundation i programmet.
- 42) Tatt i betraktning den rollen European Financial Reporting Advisory Group (EFRAG) har for å vurdere om IFRS oppfyller kravene i unionsretten og -politikken, som fastsatt i forordning (EF) nr. 1606/2002, er det også nødvendig for Unionen å sikre at finansieringen av EFRAG er stabil, og derfor at den bidrar til den finansieringen gjennom programmet. Det tekniske arbeidet i EFRAG bør fokusere på å gi Kommisjonen teknisk rådgivning om godkjenning av IFRS samt om en hensiktsmessig deltakelse på unionsplan i utviklingen av disse IFRS, og bør sikre at Unionens interesser er tilstrekkelig ivaretatt ved fastsettelsen av de internasjonale standardene. Disse interessene bør omfatte begrepet «forsiktighet», opprettholdelse av kravet om et «rettvisende bilde» som fastsatt i direktiv 2013/34/EU, og om den europeiske allmennhetens interesse, som fastsatt i forordning (EF) nr. 1606/2002, samtidig som det tas hensyn til IFRS' innvirkning på den finansielle stabiliteten og økonomien. European Corporate Reporting Lab er blitt opprettet

⁽²⁰⁾ Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 1025/2012 av 25. oktober 2012 om europeisk standardisering og om endring av rådsdirektiv 89/686/EØF og 93/15/EØF samt europaparlaments- og rådsdirektiv 94/9/EF, 94/25/EF, 95/16/EF, 97/23/EF, 98/34/EF, 2004/22/EF, 2007/23/EF, 2009/23/EF og 2009/105/EF og om oppheving av rådsvedtak 87/95/EØF og europaparlaments- og rådsbeslutning nr. 1673/2006/EF (EUT L 316 av 14.11.2012, s. 12).

⁽²¹⁾ Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1606/2002 av 19. juli 2002 om anvendelse av internasjonale regnskapsstandarder (EFT L 243 av 11.9.2002, s. 1).

⁽²²⁾ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2013/34/EU av 26. juni 2013 om årsregnskaper, konsernregnskaper og tilhørende rapporter for visse typer foretak, om endring av europaparlaments- og rådsdirektiv 2006/43/EF og om oppheving av rådsdirektiv 78/660/EØF og 83/349/EØF (EUT L 182 av 29.6.2013, s. 19).

som del av EFRAG, for å fremme innovasjon og utvikling av beste praksis i foretaksrapportering. Dette utgjør et forum der selskaper og investorer kan utveksle beste praksis, særlig på områdene ikke-finansiell rapportering og bærekraftsrapportering. På grunnlag av dette arbeidet bør EFRAG også bidra til utviklingen av standarder for ikke-finansiell rapportering.

- 43) På området lovfestet revisjon ble Public Interest Oversight Board (PIOB) opprettet i 2005 av Monitoring Group, en internasjonal organisasjon med ansvar for overvåking av styringsreformen for International Federation of Accountants (IFAC). PIOBs rolle er å overvåke prosessen som fører til vedtakelse av internasjonale revisjonsstandarder (ISA) og andre IFAC-aktiviteter i allmennhetens interesse. Det er mulig å vedta internasjonale revisjonsstandarder for anvendelse i Unionen, særlig forutsatt at de er blitt utarbeidet på egnet måte, under offentlig tilsyn og med tilstrekkelig gjennom-siktighet i henhold til kravene i artikkel 26 i europaparlaments- og rådsdirektiv 2006/43/EF⁽²³⁾. Med tanke på innføringen av internasjonale revisjonsstandarder i Unionen og den viktige rollen PIOB spiller for å sikre at de oppfyller kravene i direktiv 2006/43/EF, er det derfor viktig å innføre hensiktsmessige finansieringsordninger for PIOB i programmet.
- 44) Unionen bidrar til å sikre et høyt nivå for forbrukervern, styrker forbrukernes stilling og setter dem i sentrum for det indre marked ved å støtte og utfylle medlemsstatenes politikker ved å sikre at borgere, når de opptrer som forbrukere, kan dra full nytte av fordelene med det indre marked, og at deres sikkerhet og juridiske og økonomiske interesser i den forbindelse ivaretas ved hjelp av konkrete tiltak. Det er også nødvendig for Unionen å sikre at forbruker- og produktsikkerhetsregler håndheves korrekt og på enhetlig vis på feltet, at foretakene får like konkurransevilkår og at konkurransen på det indre marked er rettferdig. Det er dessuten nødvendig å styrke, oppmuntre og hjelpe forbrukerne med å foreta bærekraftige og velbegrunnede valg, og dermed bidra til en bærekraftig og energi- og ressurseffektiv sirkulær økonomi.
- 45) Programmet bør ha som mål å øke bevisstheten til forbrukerne, foretakene og representantene for sivilsamfunnet om Unionens forbruker- og sikkerhetsregler. Det bør også styrke forbrukernes og deres representanters stilling på nasjonalt plan og på unionsplan. Dette bør det særlig gjøre ved å støtte den europeiske forbrukerorganisasjonen BEUC (Bureau Européen des Unions de Consommateurs), som er en veletablert og anerkjent ikke-statlig organisasjon som representerer forbrukernes interesser i forbindelse med alle relevante EU-politikker, som har gjort det mulig for denne organisasjonen å bygge opp synergier for å forsvare forbrukernes rettigheter. Dette bør det også særlig gjøre ved å støtte European Association for the Coordination of Consumer Representation in Standardisation (ANEC), som representerer forbrukernes interesser i standardiseringsspørsmål. I den forbindelse bør det legges særlig vekt på nye markedesbehov for å fremme bærekraftig forbruk, særlig ved å fokusere på tiltak for å bekjempe de metodene for planlagt foreldelse som er villedende, og andre villedende metoder, som for eksempel falske miljøpåstander, ved å informere forbrukerne bedre om produkters holdbarhet og om de kan repareres. Det bør også legges særlig vekt på å forebygge sårbarheter og å møte utfordringer som oppstår gjennom digitaliseringen av økonomien, for eksempel i forbindelse med produkter koblet til internett, tingenes internett, kunstig intelligens og bruken av algoritmer, og utvikling av nye forbruksmønstre og forretningsmodeller. Programmet bør støtte tiltak for utarbeiding av relevant informasjon om markeder, inkludert offentliggjøring av Unionens forbrukerresultattavler.
- 46) Programmet bør støtte de nasjonale vedkommende myndighetene, inkludert dem som har ansvar for å overvåke produktsikkerheten, og som samarbeider særlig gjennom Unionens hurtigvarslingssystem for farlige produkter. Det bør også støtte håndhevingen av europaparlaments- og rådsdirektiv 2001/95/EF⁽²⁴⁾ og forordning (EF) nr. 765/2008 om forbrukervern og produktsikkerhet, og samarbeidsnettverket for forbrukervern og det internasjonale samarbeidet mellom de

⁽²³⁾ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2006/43/EF av 17. mai 2006 om lovfestet revisjon av årsregnskap og konsernregnskap, om endring av rådsdirektiv 78/660/EØF og 83/349/EØF og om oppheving av rådsdirektiv 84/253/EØF (EUT L 157 av 9.6.2006, s. 87).

⁽²⁴⁾ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2001/95/EF av 3. desember 2001 om alminnelig produktsikkerhet (EFT L 11 av 15.1.2002, s. 4).

vedkommende myndighetene i tredjeland og i Unionen. Programmet bør også ha som mål å sikre tilgang for alle forbrukere og næringsdrivende til utenrettslig tvisteløsning og nettbasert tvisteløsning av høy kvalitet, samt til informasjon om prosessen for å prøve klagen.

- 47) Programmet bør også støtte Det europeiske nett av forbrukersentre, som hjelper forbrukerne å dra nytte av deres forbrukerrettigheter i Unionen når de kjøper varer og tjenester over landegrensene i det indre marked og Det europeiske økonomiske samarbeidsområde, enten på nettet eller under reiser. Nettet, som består av 29 sentre og som i over 15 år er blitt finansiert i fellesskap av Unionens forbrukerprogrammer, har dokumentert sin merverdi med hensyn til å styrke forbrukernes og de næringsdrivendes tillit til det indre marked. Det behandler hvert år over 120 000 anmodninger fra forbrukere og når ut til millioner av borgere gjennom sin presse- og informasjonsvirksomhet. Det er et av de mest verdsette støttenettverkene for borgere i Unionen, og de fleste av dets sentre har kontaktpunkter som tilbyr rådgivning om aspekter av det indre markedes regelverk, slik som europaparlaments- og rådsdirektiv 2006/123/EF⁽²⁵⁾. Evalueringer har vist hvor viktig det er med fortsatt drift av sentrene. Det europeiske nett av forbrukersentre kan også være en viktig kilde til informasjon om utfordringer og problemer som forbrukerne møter på lokalt plan, som er relevante for utarbeidningen av EU-politikk og for vern av forbrukernes interesser. Det foreligger også planer om at nettet skal utvikle gjensidige ordninger med tilsvarende organer i tredjeland.
- 48) Europaparlaments- og rådsdirektiv 98/6/EF⁽²⁶⁾, 2005/29/EF⁽²⁷⁾, 2011/83/EU⁽²⁸⁾, (EU) 2019/2161⁽²⁹⁾ og (EU) 2020/1828⁽³⁰⁾ er blitt vedtatt for å sikre blant annet likebehandling av forbrukere i hele det indre marked i forbindelse med tverrnasjonale spørsmål, som for eksempel salg av produkter som ikke oppfyller kravene i motorvognsektoren, ulike kvalitetsstandarder for produkter, eller problemer som rammer passasjerer ved innstilte eller vesentlig forsinkede flyavganger. De har også som mål å styrke medlemsstatenes håndhevingskapasitet, styrke produktsikkerheten og øke det internasjonale samarbeidet og skape nye muligheter for klageadgang, særlig gjennom gruppesøksmål fra godkjente organer. I mai 2017 utførte Kommisjonen en egnethetskontroll av Unionens forbruker- og markedsføringslovgivning, som avslørte behovet for bedre håndheving av reglene og enklere klageadgang når forbrukerne er blitt rammet av brudd på forbrukerlovgivningen. På bakgrunn av denne egnethetskontrollen bør det derfor prioriteres å støtte full gjennomføring av disse direktivene og tiltakene og fremme håndheving av dem over landegrensene.
- 49) Borgere påvirkes særlig av hvordan finansmarkedene fungerer, og bør derfor få ytterligere informasjon om relevante rettigheter, risikoer og fordeler. Finansmarkedene er en viktig del av det indre marked og krever en solid ramme for regulering og tilsyn, som ikke bare sikrer finansiell stabilitet og en bærekraftig økonomi, men også sikrer et høyt vernnivå for forbrukere og andre sluttbrukere av finansielle tjenester, inkludert ikke-profesjonelle investorer, sparere, forsikringstakere, pensjonskassemedlemmer og pensjonsmottakere, enkeltstående aksjeeiere, låntakere og SMB-er.

⁽²⁵⁾ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2006/123/EF av 12. desember 2006 om tjenester i det indre marked (EUT L 376 av 27.12.2006, s. 36).

⁽²⁶⁾ Europaparlaments- og rådsdirektiv 98/6/EF av 16. februar 1998 om forbrukarvern ved opplysning av priser på forbruksvarer (EFT L 80 av 18.3.1998, s. 27).

⁽²⁷⁾ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2005/29/EF av 11. mai 2005 om foretaks urimelige handelspraksis overfor forbrukere på det indre marked og om endring av rådsdirektiv 84/450/EØF, europaparlaments- og rådsdirektiv 97/7/EF, 98/27/EF og 2002/65/EF og europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 2006/2004 (direktivet om urimelig handelspraksis) (EUT L 149 av 11.6.2005, s. 22).

⁽²⁸⁾ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2011/83/EU av 25. oktober 2011 om forbrukerrettigheter, om endring av rådsdirektiv 93/13/EØF og europaparlaments- og rådsdirektiv 1999/44/EF og om oppheving av rådsdirektiv 85/577/EØF og europaparlaments- og rådsdirektiv 97/7/EF (EUT L 304 av 22.11.2011, s. 64).

⁽²⁹⁾ Europaparlaments- og rådsdirektiv (EU) 2019/2161 av 27. november 2019 om endring av rådsdirektiv 93/13/EØF og europaparlaments- og rådsdirektiv 98/6/EF, 2005/29/EF og 2011/83/EU med hensyn til bedre håndheving og modernisering av Unionens forbrukervernregler (EUT L 328 av 18.12.2019, s. 7).

⁽³⁰⁾ Europaparlaments- og rådsdirektiv (EU) 2020/1828 av 25. november 2020 om adgang til å anlegge gruppesøksmål for å ivareta forbrukernes kollektive interesser og om oppheving av direktiv 2009/22/EF (EUT L 409 av 4.12.2020, s. 1).

Programmet bør bidra til å styrke den kapasiteten forbrukerne og andre sluttbrukere av finansielle tjenester har til å delta i politikktutforming, også gjennom utarbeiding og formidling av tydelig, fullstendig og brukervennlig informasjon om produkter som tilbys på finansmarkedene.

- 50) Programmet bør derfor fortsatt støtte særlig virksomhet som omfattes av kapasitetsoppbyggingsprogrammet for 2017–2020, som styrker deltakelsen til forbrukerne og andre sluttbrukere av finansielle tjenester i politikktutformingen i Unionen, som fastsatt i europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2017/826⁽³¹⁾, som viderefører forsøksprosjektet og de forberedende tiltakene for årene 2012–2017. Dette er nødvendig for å sikre at beslutningstakere kjenner til synspunktene til andre berørte parter enn fagfolk i finanssektoren, og for å sikre en bedre representasjon av interessene til forbrukere og andre sluttbrukere av finansielle tjenester. Programmet bør kontinuerlig utvikle sine metoder og sin beste praksis for hvordan forbrukerne og sluttbrukerne av finansielle tjenester kan involveres mer for å kartlegge spørsmål som er relevante for politikktutformingen i Unionen, og for å sikre at forbrukernes interesser på området finansielle tjenester ivaretas. Dette bør forbedre politikken på området finansielle tjenester, særlig den som har som mål å fremme en bedre forståelse hos allmennheten av viktige spørsmål som gjelder regulering av finansmarkedet, og øke finanskunnskapene.
- 51) Som ledd i forsøksprosjektet og de forberedende tiltakene for årene 2012–2017 har Kommissjonen gitt tilskudd til to organisasjoner etter en årlig åpen forslagsinnbydelse. De to organisasjonene er Finance Watch, som ble opprettet med EU-tilskudd i 2011 som en internasjonal ideell organisasjon i henhold til belgisk rett, og Better Finance, som er resultatet av etterfølgende omorganiseringer og omprofileringer av eksisterende europeiske sammenslutninger av investorer og aksjeeiere siden 2009. Kapasitetsoppbyggingsprogrammet som ble opprettet i henhold til forordning (EU) 2017/826, identifiserer de samme to organisasjonene som de eneste støttemottakerne. Det er derfor nødvendig å fortsette å samfinansiere disse organisasjonene innenfor rammen av programmet. Finansieringen bør imidlertid gjennomgå en grundig evaluering av effektivitet og virkning som er oppnådd med hensyn til å nå de ønskede målene. Om det dukker opp andre potensielle støttemottakere som har som sin fremste målsetning og virksomhet å representere interessene til forbrukere og sluttbrukere på unionsplan, og som gjennom sine medlemmer har en bred geografisk dekning og spenner over mange ulike interessefelt, bør forslagsinnbydelsen være åpen for dem.
- 52) Et høyt nivå for helsevern på området planter, dyr, næringsmidler og fôr er nødvendig for å verne forbrukere og for at det indre marked skal fungere effektivt. En sikker og bærekraftig næringsmiddelkjede er en forutsetning for at samfunnet og det indre marked skal fungere. Å hindre helse- og næringsmiddelkriser på tvers av landegrensene er ytterst viktig, ettersom de forstyrrer det indre markeds virkemåte ved å begrense bevegeligheten for personer samt varebytte, og forstyrrer produksjon og forbruk. Programmet bør derfor støtte konkrete tiltak, som iverksettelse av nødtiltak ved krisesituasjoner som påvirker dyrs helse og plantehelsen.
- 53) Det generelle målet for unionsretten på området planter, dyr, næringsmidler og fôr er å sikre et høyt nivå for helse for mennesker, dyr og planter i hele næringsmiddelkjeden, støtte forbedringer av dyrevelferden, bidra til et høyt verne- og informasjonsnivå for forbrukerne samt et høyt nivå for miljøvern, inkludert for å bevare det biologiske mangfoldet idet det tas hensyn til situasjoner forårsaket av potensielle virkninger av klimaendringer i medlemsstatene, samtidig med at man forbedrer bærekraften i næringsmiddel- og fôrproduksjonen og bidrar til matvaresikkerhet og overkommelige priser, reduserer matsvinn, øker produktenes kvalitetsstandarder i hele Unionen, styrker konkurransevnen til Unionens næringsmiddel- og forindustri og skaper arbeidsplasser, blant annet ved å stimulere forskning og innovasjon.

⁽³¹⁾ Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2017/826 av 17. mai 2017 om opprettelse av et EU-program til støtte for særlig virksomhet som styrker deltakelsen til forbrukere og andre sluttbrukere av finansielle tjenester i utformingen av Unionens politikk på området finansielle tjenester i perioden 2017–2020 (EUT L 129 av 19.5.2017, s. 17).

- 54) Med tanke på den særlige arten av de tiltakene som gjelder et høyt nivå for helse for mennesker, dyr og planter, bør særlige kriterier for støtteberettigelse i forbindelse med tildeling av tilskudd og bruk av offentlige innkjøp fastsettes i denne forordningen. Som unntak fra prinsippet om ikke-tilbakevirkende kraft i europaparlaments- og rådsforordning (EU, Euratom) 2018/1046⁽³²⁾ («budsjettforordningen») bør særlig kostnadene til nødtiltak som følge av deres akutte og uforutsigbare art være støtteberettigede, inkludert kostnader som påløper som følge av en mistenkt forekomst av en sykdom eller skadegjører, forutsatt at forekomsten senere bekreftes og meldes til Kommisjonen. Kommisjonen bør etter å ha undertegnet rettslige forpliktelser og etter å ha vurdert søknadene om utbetaling inngitt av medlemsstatene, inngå tilsvarende budsjettforpliktelser og betale støtteberettigede utgifter. Kostnader til overvåkings-, forebyggings- eller vernetiltak som treffes ved en direkte trussel mot helsestatusen i Unionen som følge av forekomst eller utvikling, på territoriet til et tredjeland, en medlemsstat eller et oversjøisk land eller territorium, av visse dyresykdommer eller zoonoser, samt vernetiltak eller andre relevante tiltak som treffes for å støtte plantehelsestatusen i Unionen, bør også være støtteberettigede.
- 55) I lys av den økende globaliseringen på området planter, dyr, næringsmidler og fôr er offentlige kontroller utført av medlemsstatene et viktig verktøy for å kontrollere og overvåke at de relevante unionskravene innføres, oppfylles og håndheves, også når det gjelder import. De offentlige kontrollsystemenes effektivitet og egnethet er avgjørende for å opprettholde et høyt sikkerhetsnivå i hele næringsmiddelkjeden, og for å opprettholde forbrukernes tillit samtidig som man sikrer et høyt vernenivå for miljøet og dyrevelferden. Økonomisk støtte fra Unionen bør gjøres tilgjengelig for slike kontrolltiltak. Særlig bør et finansielt bidrag være tilgjengelig for EU-referanselaboratorier for å hjelpe dem å dekke kostnadene til gjennomføring av arbeidsprogrammene som er godkjent av Kommisjonen, og et finansielt bidrag kan også være tilgjengelig for nasjonale referanselaboratorier for plantehelse og dyrehelse, som i samsvar med europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2017/625⁽³³⁾ skal få tilstrekkelige økonomiske midler fra medlemsstatene, forutsatt at det klart kan påvises at de utførte tiltakene utgjør en merverdi for Unionen og at det finnes tilstrekkelige midler tilgjengelig i programmet til å støtte disse tiltakene. Ettersom effektiviteten av de offentlige kontrollene også er avhengig av at kontrollmyndighetene har tilgang til kvalifisert personale med tilstrekkelig kunnskap om unionsrett, bør Unionen kunne bidra til opplæringen av dem og til relevante utvekslingsprogrammer som organiseres av de vedkommende myndighetene.
- 56) Antimikrobiell resistens er et økende helseproblem i Unionen og i hele verden. Det bør derfor være mulig å samfinansiere tiltak for å støtte bekjempelsen av antimikrobiell resistens innenfor rammen av programmet.
- 57) Europeisk statistikk av høy kvalitet som er utviklet, utarbeidet og formidlet innenfor rammen av programmet i henhold til forordning (EF) nr. 223/2009, er avgjørende for faktabasert beslutningstaking. Europeisk statistikk bør gjøres tilgjengelig i rett tid og bidra til gjennomføringen av EU- politikker som nevnt i TEUV, især styrket og integrert økonomisk styring, sosial, økonomisk og territorial utjevning, bærekraftig utvikling, landbrukspolitikk, Europas sosiale dimensjon og globalisering.

⁽³²⁾ Europaparlaments- og rådsforordning (EU, Euratom) 2018/1046 av 18. juli 2018 om finansielle regler for Unionens alminnelige budsjett, om endring av forordning (EU) nr. 1296/2013, (EU) nr. 1301/2013, (EU) nr. 1303/2013, (EU) nr. 1304/2013, (EU) nr. 1309/2013, (EU) nr. 1316/2013, (EU) nr. 223/2014, (EU) nr. 283/2014 og beslutning nr. 541/2014/EU og om oppheving av forordning (EU, Euratom) nr. 966/2012 (EUT L 193 av 30.7.2018, s. 1).

⁽³³⁾ Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2017/625 av 15. mars 2017 om offentlig kontroll og annen offentlig virksomhet som gjennomføres for å sikre anvendelsen av næringsmiddel- og fôrvareregelverket samt regler for dyrs helse og velferd, plantehelse og plantevernmidler, om endring av europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 999/2001, (EF) nr. 396/2005, (EF) nr. 1069/2009, (EF) nr. 1107/2009, (EU) nr. 1151/2012, (EU) nr. 652/2014, (EU) 2016/429 og (EU) 2016/2031, rådsforordning (EF) nr. 1/2005 og (EF) nr. 1099/2009 samt rådsdirektiv 98/58/EF, 1999/74/EF, 2007/43/EF, 2008/119/EF og 2008/120/EF og om oppheving av europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 854/2004 og (EF) nr. 882/2004, rådsdirektiv 89/608/EØF, 89/662/EØF, 90/425/EØF, 91/496/EØF, 96/23/EF, 96/93/EF og 97/78/EF og rådsvedtak 92/438/EØF (forordningen om offentlig kontroll) (EUT L 95 av 7.4.2017, s. 1).

- 58) Europeisk statistikk er uunnværlig for beslutningstaking i Unionen for å måle EU-initiativenes resultater og virkning. Det er derfor viktig å sikre fortsatt levering og utvikling av europeisk statistikk, som omfatter hele Unionen og går ut over et indre marked-perspektiv slik at det omfatter alle former for virksomhet og alle innsatsområder i Unionen, inkludert det å gi foretak og borgere mulighet til å treffe velbegrunnede beslutninger.
- 59) I lys av dens horisontale karakter er rammen for utvikling, utarbeiding og formidling av europeisk statistikk som definert i forordning (EF) nr. 223/2009 underlagt særlige krav, og særlig dem som er fastsatt i den forordningen, med hensyn til overholdelse av statistikkprinsipper, samt det europeiske statistikksystemets funksjon og styring, inkludert den rollen og de oppgavene som er tildelt Komiteen for det europeiske statistikksystem og Kommisjonen (Eurostat), og innføringen og gjennomføringen av programmet for statistikkaktiviteter.
- 60) Utkastet til den delen av programmet som gjelder rammen for utvikling, utarbeiding og formidling av europeisk statistikk er blitt framlagt til forhåndsvurdering for Komiteen for det europeiske statistikksystem i samsvar med forordning (EF) nr. 223/2009.
- 61) Unionen og medlemsstatene er fast besluttet på å være i front med å gjennomføre De forente nasjoners Agenda 2030 for bærekraftig utvikling. Ved å bidra til at Agenda 2030 oppnås, vil Unionen og medlemsstatene fremme et sterkere, mer bærekraftig, inkluderende, sikkert og velstående Europa. Programmet bør bidra til gjennomføringen av Agenda 2030, blant annet ved å skape balanse mellom de økonomiske, sosiale og miljømessige dimensjonene av bærekraftig utvikling, og for dette formålet vise et klart og synlig engasjement i integreringen av De forente nasjoners mål for bærekraftig utvikling.
- 62) Ettersom det er viktig å håndtere klimaendringene i samsvar med Unionens forpliktelser til å gjennomføre Paris-avtalen vedtatt i henhold til De forente nasjoners rammekonvensjon om klimaendring og De forente nasjoners mål for bærekraftig utvikling, er hensikten med dette programmet at det skal bidra til å integrere klimatiltak og til å nå et overordnet mål om 30 % av utgiftene i Unionens budsjett til støtte for klimamål. Under forberedelsen og gjennomføringen av programmet vil det bli identifisert relevante tiltak som vurderes på nytt i forbindelse med de relevante evalueringene og gjennomgåelsene. I denne forbindelsen bør programmet støtte aktiviteter som overholder Unionens klima- og miljøstandarder og -prioriteringer, og vil ikke gjøre noen vesentlig skade på miljømålene som definert i europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2020/852⁽³⁴⁾.
- 63) I denne forordningen fastsettes en finansiell ramme for programmet, og den skal utgjøre det viktigste referansebeløpet for Europaparlamentet og Rådet under den årlige budsjettprosedyren, som definert i nr. 18 i den tverrinstitusjonelle avtalen av 16. desember 2020 mellom Europaparlamentet, Rådet for Den europeiske union og Europakommisjonen om budsjett disiplin, samarbeid i budsjettsaker og god økonomistyring samt om nye egne midler, herunder et veikart for innføring av nye egne midler⁽³⁵⁾.
- 64) Avtalen om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde⁽³⁶⁾ inneholder bestemmelser om samarbeid på områdene som er omfattet av programmet mellom på den ene siden Unionen og dens medlemsstater og på den andre siden de landene i Det europeiske frihandelsforbund som deltar i Det europeiske økonomiske samarbeidsområde (EØS). Det bør også være mulig for tiltredende land, kandidatland og potensielle kandidatland, land som omfattes av den europeiske naboskapspolitikken og andre tredjeland å delta i programmet. Programmet bør dessuten på området europeisk statistikk være åpent for Sveits, i samsvar med avtalen mellom Det europeiske fellesskap og Det sveitsiske edsforbund om samarbeid på statistikkområdet⁽³⁷⁾.

⁽³⁴⁾ Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2020/852 av 18. juni 2020 om fastsettelse av en ramme for å fremme bærekraftige investeringer og om endring av forordning (EU) 2019/2088 (EUT L 198 av 22.6.2020, s. 13).

⁽³⁵⁾ EUT L 433 I av 22.12.2020, s. 28.

⁽³⁶⁾ EFT L 1 av 3.1.1994, s. 3.

⁽³⁷⁾ EUT L 90 av 28.3.2006, s. 2.

- 65) Tredjeland som er medlemmer av EØS, kan delta i EU-programmer innenfor rammen av det samarbeidet som er etablert i henhold til avtalen om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde, som gjør det mulig å gjennomføre programmene med hjemmel i en beslutning i henhold til nevnte avtale. Tredjeland kan også delta på grunnlag av andre juridiske virkemidler. Det bør innføres en egen bestemmelse i denne forordningen om at tredjeland skal gi den ansvarlige anvisningsberettigede, Det europeiske kontor for bedrageribekjempelse (OLAF) og Revisjonsretten de rettighetene og den tilgangen de trenger for å kunne utøve sin respektive myndighet fullt ut.
- 66) Budsjettforordningen gjelder for programmet. Budsjettforordningen fastsetter regler for gjennomføringen av Unionens budsjett, herunder regler for tilskudd, priser, innkjøp, indirekte forvaltning, finansielle instrumenter, budsjettgarantier, finansieringsbistand og godtgjøring til eksterne eksperter.
- 67) Tiltakene som ble gjennomført under tidligere programmer og budsjettposter, har vist seg å være hensiktsmessige og bør opprettholdes. De nye tiltakene som er innført i programmet, har særlig som mål å styrke et velfungerende indre marked. For å gjøre det enklere og mer fleksibelt å gjennomføre programmet, og dermed i større grad nå dets mål, bør tiltakene bare defineres ut fra overordnede og allmenne kategorier. Listene over veiledende aktiviteter med hensyn til spesifikke mål på områdene konkurransevne og forbrukervern, eller spesifikke aktiviteter som følger av regelverkskrav, som spesifikke aktiviteter på området standardisering, markedstilsyn, området planter, dyr, næringsmidler og fôr, og europeisk statistikk, bør også tas med i programmet.
- 68) Det er nødvendig å fastsette hvilke kategorier av enheter som er berettiget til finansiering, samt de enhetene som bør være berettiget til finansiering uten en forslagsinnbydelse.
- 69) På bakgrunn av den stadig større sammenkoplingen og digitaliseringen av den globale økonomien, bør programmet fortsette å gi mulighet for å trekke inn eksterne eksperter, for eksempel tjenestemenn fra tredjeland, representanter for internasjonale organisasjoner eller markedsdeltakere i visse aktiviteter.
- 70) Det er nødvendig å angi særlige kriterier for samfinansieringsregler og støtteberettigede kostnader. Ettersom det for noen av de spesifikke målene kan være nødvendig å finansiere de støtteberettigede kostnadene fullt ut, bør det være mulig å gi unntak fra artikkel 190 i budsjettforordningen.
- 71) I samsvar med artikkel 193 nr. 2 andre ledd bokstav a) i budsjettforordningen kan det gis tilskudd for et tiltak som allerede er påbegynt, forutsatt at søkeren kan godtgjøre behovet for å iverksette tiltaket før tilskuddsavtalen undertegnes. Selv om kostnader som har påløpt før datoen for inngivelse av tilskuddssøknad, i prinsippet ikke er støtteberettigede, bør dette unntaksvis være mulig på grunn av den forsinkede ikrafttredelsen av dette programmet, og for å unngå avbrudd i EU-støtte som kan skade Unionens interesser. Dersom det er nødvendig for å sikre kontinuitet, og i et begrenset tidsrom fra begynnelsen av den flerårige finansielle rammen for 2021–2027, bør kostnader for et tiltak som allerede er påbegynt, være støtteberettigede fra 1. januar 2021, selv om disse kostnadene har påløpt før den datoen da tilskuddssøknaden ble inngitt. Av samme grunn og på de samme vilkårene og som unntak fra artikkel 193 nr. 4 i budsjettforordningen bør kostnader som påløper før datoen da tilskuddssøknaden ble inngitt, være støtteberettigede når det gjelder driftstilskudd.
- 72) I samsvar med Kommisjonens forpliktelse, som fastsatt i dens melding av 19. oktober 2010 med tittelen «Revisjon av Unionens budsjett», og for å sikre at finansieringsprogrammene er sammenhengende og enkle, bør midlene deles med andre EU-finansieringsinstrumenter dersom de planlagte tiltakene i programmet har mål som er felles for flere finansieringsinstrumenter, men dobbeltfinansiering bør unngås.
- 73) Programmet bør bidra til den allmenne støtten som dekker særlige behov i de mest fjerntliggende regionene og deres integrering i det indre marked, slik det nylig ble bekreftet i Kommisjonens melding «A stronger and renewed strategic partnership with the EU's outermost regions».

- 74) Programmet bør fremme synergier og samtidig hindre overlappning med tilknyttede EU-programmer og -tiltak. Tiltakene i programmet bør utfylle tiltakene i tollprogrammet og Fiscalis-programmet opprettet ved henholdsvis europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2021/444⁽³⁸⁾ og en europaparlaments- og rådsforordning om opprettelse av «Fiscalis»-programmet for samarbeid på skatte- og avgiftsområdet, som også har som mål å støtte og forbedre det indre markeds virkemåte.
- 75) Programmet bør fremme synergier, komplementaritet og addisjonalitet med hensyn til SMB-er og støtte til entreprenørskap innenfor rammen av Det europeiske fond for regionutvikling opprettet ved en europaparlaments- og rådsforordning om Det europeiske fond for regionutvikling og om Utjevningsfondet. Dessuten vil politikkområdet for SMB-er i InvestEU-fondet garantere støtte i form av lån og egenkapital for å forbedre tilgangen til og tilgjengeligheten av finansiering for SMB-er. Programmet bør også etterstrebe synergier med romprogrammet opprettet ved europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2021/696⁽³⁹⁾ for å oppmuntre SMB-er til å dra nytte av banebrytende innovasjon og andre løsninger som er utviklet innenfor rammen av det programmet.
- 76) Programmet bør fremme synergier med Horisont Europa, som har som mål å fremme forskning og innovasjon. Dette bør særlig gjelde komplementaritet med tiltakene i det framtidige europeiske innovasjonsrådet for innovative foretak, samt innenfor støttetjenester for SMB-er, særlig gjennom EEN.
- 77) Programmet bør fremme synergier og komplementaritet med hensyn til programmet for et digitalt Europa, som har som mål å fremme digitaliseringen av Unionens økonomi og den offentlige sektoren, og samtidig øke cybersikkerheten.
- 78) Programmet bør dessuten etterstrebe synergier med programmet for rettslige spørsmål opprettet ved europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2021/693⁽⁴⁰⁾, som har som mål å støtte en videreutvikling av et europeisk rettsområde for å effektivisere de nasjonale rettsystemene, ettersom dette spiller en nøkkelrolle for å skape en rettferdig og kostnads-effektiv økonomi i Unionen.
- 79) Programmet bør fremme synergier med Erasmus+-programmet, programmet for Det europeiske solidaritetskorpsset opprettet ved europaparlaments- og rådsforordning (EU) XXXX/XXX⁽⁴¹⁾ og Det europeiske sosialfond pluss opprettet ved en europaparlaments- og rådsforordning om Det europeiske sosialfond pluss (ESF+) på området arbeidskraft og mobilitet blant unge, som er avgjørende for et velfungerende indre marked.
- 80) Til slutt bør tiltak som veterinære og plantesanitære tiltak i tilfelle dyrehelsekriser og plantesanitære kriser suppleres med markedsbaserte intervensjoner i henhold til programmet for den felles landbrukspolitikken i Unionen.
- 81) De tiltakene som gjennomføres innenfor rammen av programmet, bør gi en klar merverdi for Unionen, og benyttes til å håndtere markedssvikt eller ugunstige investeringsforhold på en forholdsmessig måte uten å overlape hverandre eller fortrenge privat finansiering.
- 82) For å sikre ensartede vilkår for gjennomføringen av denne forordningen bør Kommisjonen gis gjennomføringsmyndighet. Denne myndigheten bør utøves i samsvar med europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 182/2011⁽⁴²⁾. Rådgivningsprosedyren bør benyttes ved vedtakelse av arbeidsprogrammer som gjennomfører tiltakene som bidrar til å styrke forbrukernes stilling. Undersøkellesprosedyren bør brukes til vedtakelse av

⁽³⁸⁾ Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2021/444 av 11. mars 2021 om opprettelse av tollprogrammet for samarbeid på tollområdet og om oppheving av forordning (EU) nr. 1294/2013 (EUT L 87 av 15.3.2021, s. 1).

⁽³⁹⁾ Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2021/696 av 28. april 2021 om opprettelse av Unionens romprogram og Den europeiske unions byrå for romprogrammet og om oppheving av forordning (EU) nr. 912/2010, (EU) nr. 1285/2013 og (EU) nr. 377/2014 samt beslutning nr. 541/2014/EU (EUT L ... av 12.5.2021).

⁽⁴⁰⁾ Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2021/693 av 28. april 2021 om opprettelse av programmet for rettslige spørsmål og om oppheving av forordning (EU) nr. 1382/2013 (EUT L ... av 5.5.2021).

⁽⁴¹⁾ Europaparlaments- og rådsforordning (EU) XXXX/XXX av XXX om opprettelse av Det europeiske solidaritetskorpsset og om oppheving av forordning (EU) 2018/1475 og (EU) nr. 375/2014 (ennå ikke offentliggjort i EUT).

⁽⁴²⁾ Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 182/2011 av 16. februar 2011 om fastsettelse av regler og generelle prinsipper for hvordan medlemsstatene skal kontrollere Kommisjonens utøvelse av sin gjennomføringsmyndighet (EUT L 55 av 28.2.2011, s. 13).

gjennomføringsrettsakter som gjelder tiltak som bidrar til å styrke SMB-ers konkurransevne, og til vedtakelse av gjennomføringsrettsaker som gjelder arbeidsprogrammer som gjennomfører tiltak som bidrar til et høyt nivå for helse for mennesker, dyr og planter, og til fastsettelse av lavere samfinansieringssatser når det er nødvendig for tiltak som gjelder veterinære og plantesanitære nødtiltak og årlige og flerårige nasjonale veterinære og plantesanitære programmer, samt til vedtakelse av gjennomføringsrettsaker som gjelder arbeidsprogrammer som gjennomfører tiltak som bidrar til næringsmiddel- og fôrtrygghet.

- 83) Når det kan oppnås synergier mellom de spesifikke målene i programmet, kan de nødvendige bestemmelsene gjennomføres i et felles arbeidsprogram.
- 84) Formene for EU-finansiering og programmets gjennomføringsmetoder bør velges på grunnlag av deres evne til å nå spesifikke mål for tiltakene og til å gi resultater, idet det tas særlig hensyn til merverdien for Unionen, kontrollkostnadene, den administrative byrden og forventet risiko for manglende overholdelse. Dette bør omfatte vurderinger av bruken av engangsbeløp, faste satser og enhetskostnader samt finansiering som ikke er knyttet til kostnader, som omhandlet i artikkel 125 nr. 1 i budsjettforordningen.
- 85) For å sikre regelmessig overvåking av og rapportering om de oppnådde framskrittene og programmets effektivitet og egnethet, bør det innføres en passende ramme for å overvåke tiltakene og resultatene av programmet helt fra begynnelsen av. Overvåkingen og rapporteringen bør være basert på indikatorer som måler virkningene av tiltakene i programmet opp mot forhåndsdefinerte referanseverdier.
- 86) I henhold til nr. 22 og 23 i den tverrinstitusjonelle avtalen av 13. april 2016 om bedre regelverksutforming⁽⁴³⁾ bør dette programmet evalueres på grunnlag av opplysninger som er innhentet i samsvar med bestemte krav til overvåking, samtidig som man unngår en administrativ byrde, særlig for medlemsstatene, og overregulering. Når det er hensiktsmessig bør disse kravene omfatte målbare indikatorer som et grunnlag for å evaluere programmets virkninger i praksis. Kommisjonen bør utarbeide en foreløpig rapport om måloppnåelsen for alle de tiltakene som støttes gjennom programmet, med hensyn til resultater og virkninger, hvor effektivt ressursene er brukt og hvilken merverdi de har gitt Unionen, samt en endelig evalueringsrapport om tiltakenes langsiktige virkning, resultater og bærekraft, samt synergiene med andre programmer.
- 87) Programmet bør for å overvåke støtten til SMB-er bruke målbare resultatindikatorer. Med forbehold om tilgjengelige opplysninger, og når dette er relevant, bør disse indikatorene måle programmets resultater og innvirkning med hensyn til dets spesifikke mål og målgrupper (for eksempel kvinner, ungdommer og eldre). Det er ved overvåkingen særlig viktig å måle støtten til den grønne og digitale omstillingen, internasjonalisering og innovasjon. Overvåkingen bør dessuten ta hensyn til kontekstindikatorer som ikke måler programmets resultater, men gir et overblikk over det miljøet SMB-er er virksomme i.
- 88) En ikke-uttømmende liste over dyresykdommer og zoonoser som gir rett til finansiering i forbindelse med nødtiltak og til finansiering i forbindelse med programmer for utryddelse, bekjempelse og overvåking, bør opprettes på grunnlag av dyresykdommene nevnt i europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 999/2001⁽⁴⁴⁾, europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 2160/2003⁽⁴⁵⁾, europaparlaments- og rådsdirektiv 2003/99/EF⁽⁴⁶⁾ og europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2016/429⁽⁴⁷⁾.

⁽⁴³⁾ EUT L 123 av 12.5.2016, s. 1.

⁽⁴⁴⁾ Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 999/2001 av 22. mai 2001 om fastsettelse av regler for å forebygge, bekjempe og utrydde visse typer overførbare spongiform encefalopati (EFT L 147 av 31.5.2001, s. 1).

⁽⁴⁵⁾ Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 2160/2003 av 17. november 2003 om bekjempelse av salmonella og andre spesifiserte zoonotiske smittestoffer som overføres gjennom næringsmidler (EUT L 325 av 12.12.2003, s. 1).

⁽⁴⁶⁾ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2003/99/EF av 17. november 2003 om overvåking av zoonoser og visse zoonotiske smittestoffer, om endring av rådsvedtak 90/424/EØF og om oppheving av rådsdirektiv 92/117/EØF (EUT L 325 av 12.12.2003, s. 31).

⁽⁴⁷⁾ Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2016/429 av 9. mars 2016 om smittsomme dyresykdommer og om endring og oppheving av visse rettsakter på dyrehelseområdet («dyrehelseforordningen») (EUT L 84 av 31.3.2016, s. 1).

- 89) For å ta hensyn til situasjoner som oppstår på grunn av dyresykdommer som har en betydelig innvirkning på husdyrproduksjon eller -handel, utviklingen av zoonoser som utgjør en trussel mot mennesker, eller den nyeste vitenskapelige eller epidemiologiske utviklingen samt dyresykdommer som sannsynligvis utgjør en ny trussel for Unionen, bør myndigheten til å vedta rettsakter i samsvar med artikkel 290 i TEUV delegeres til Kommissjonen når det gjelder endring av listen over dyresykdommer og zoonoser. For å ta hensyn til den framtidige utviklingen med hensyn til enheter som kan få tildelt et tilskudd gjennom programmet i forbindelse med representasjon av forbrukernes interesser på unionsplan, bør myndigheten til å vedta rettsakter i samsvar med artikkel 290 i TEUV delegeres til Kommissjonen når det gjelder endring av listen over disse enhetene. For å sikre effektiv vurdering av programmets framdrift med hensyn til å nå målene bør myndigheten til å vedta rettsakter i samsvar med artikkel 290 i TEUV delegeres til Kommissjonen når det gjelder å endre, om nødvendig, listen over indikatorer som brukes til å måle oppfyllelse av spesifikke mål samt utfylle denne forordningen ved å opprette en ramme for overvåking og evaluering. Det er særlig viktig at Kommissjonen holder hensiktsmessige samråd under sitt forberedende arbeid, inkludert på ekspertnivå, og at slike samråd gjennomføres i samsvar med prinsippene fastsatt i den tverrinstitusjonelle avtalen av 13. april 2016 om bedre regelverksutforming. Berørte parter og forbrukersammenslutninger bør også høres. For å sikre lik deltakelse i utarbeidingen av delegerte rettsakter skal Europaparlamentet og Rådet motta alle dokumenter samtidig som medlemsstatenes sakkyndige, og deres sakkyndige skal ha systematisk adgang til møter i Kommissjonens ekspertgrupper som utarbeider delegerte rettsakter.
- 90) I henhold til rådsbeslutning 2013/755/EU⁽⁴⁸⁾ er personer og enheter som er etablert i oversjøiske land eller territorier, berettiget til finansiering i samsvar med programmets regler og mål, og med eventuelle ordninger som gjelder for medlemsstaten som det oversjøiske landet eller territoriet er knyttet til.
- 91) I samsvar med budsjettforordningen, europaparlaments- og rådsforordning (EU, Euratom) nr. 883/2013⁽⁴⁹⁾ og rådsforordning (EF, Euratom) nr. 2988/95⁽⁵⁰⁾, (Euratom, EF) nr. 2185/96⁽⁵¹⁾ og (EU) 2017/1939⁽⁵²⁾ skal Unionens økonomiske interesser beskyttes ved forholdsmessige tiltak, blant annet tiltak knyttet til forebygging, avdekking, oppretting og etterforskning av uregelmessigheter, herunder bedrageri, til inndrivelse av tapte, feilutbetalte eller uriktig brukte midler og, dersom det er relevant, til ilegging av administrative sanksjoner. Særlig har OLAF, i samsvar med forordning (Euratom, EF) nr. 2185/96 og (EU, Euratom) nr. 883/2013, myndighet til å foreta administrative undersøkelser, herunder kontroller og inspeksjoner på stedet, med sikte på å fastslå om det har forekommet bedrageri, korrupsjon eller annen ulovlig virksomhet som påvirker Unionens økonomiske interesser. Den europeiske påtalemyndigheten (EPPO) har i samsvar med forordning (EU) 2017/1939 myndighet til å etterforske og rettsforfølge straffbare forhold som påvirker Unionens økonomiske interesser, som fastsatt i europaparlaments- og rådsdirektiv (EU) 2017/1371⁽⁵³⁾. I samsvar med budsjettforordningen skal enhver person eller enhet som mottar EU-midler, samarbeide fullt ut om å beskytte Unionens økonomiske interesser, gi Kommissjonen, OLAF og Revisjonsretten, og EPPO for medlemsstater som deltar i styrket samarbeid i henhold til forordning (EU) 2017/1939, de rettighetene og den tilgangen som er nødvendig, og sikre at eventuelle tredjeparter som deltar i forvaltningen av EU-midler, gir tilsvarende rettigheter.
- 92) Horisontale finansielle regler vedtatt av Europaparlamentet og Rådet med hjemmel i artikkel 322 i TEUV gjelder for denne forordningen. Disse reglene er fastsatt i budsjettforordningen og fastlegger særlig framgangsmåten for å utarbeide og gjennomføre budsjettet gjennom tilskudd, priser, indirekte forvaltning, finansielle instrumenter, budsjettgarantier,

⁽⁴⁸⁾ Rådsbeslutning 2013/755/EU av 25. november 2013 om assosieringen av de oversjøiske land og territorier med Den europeiske union («assosieringsbeslutningen») (EUT L 344 av 19.12.2013, s. 1).

⁽⁴⁹⁾ Europaparlaments- og rådsforordning (EU, Euratom) nr. 883/2013 av 11. september 2013 om undersøkelser som foretas av Det europeiske kontor for bedrageribekjempelse (OLAF), og om oppheving av europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1073/1999 og rådsforordning (Euratom) nr. 1074/1999 (EUT L 248 av 18.9.2013, s. 1).

⁽⁵⁰⁾ Rådsforordning (EF, Euratom) nr. 2988/95 av 18. desember 1995 om beskyttelse av De europeiske fellesskaps økonomiske interesser (EFT L 312 av 23.12.1995, s. 1).

⁽⁵¹⁾ Rådsforordning (Euratom, EF) nr. 2185/96 av 11. november 1996 om kontroll og inspeksjon på stedet som foretas av Kommissjonen for å verne De europeiske fellesskaps økonomiske interesser mot bedrageri og andre uregelmessigheter (EFT L 292 av 15.11.1996, s. 2).

⁽⁵²⁾ Rådsforordning (EU) 2017/1939 av 12. oktober 2017 om gjennomføring av styrket samarbeid om opprettelse av Den europeiske påtalemyndighet («EPPO») (EUT L 283 av 31.10.2017, s. 1).

⁽⁵³⁾ Europaparlaments- og rådsdirektiv (EU) 2017/1371 av 5. juli 2017 om strafferettslig bekjempelse av bedrageri mot Unionens økonomiske interesser (EUT L 198 av 28.7.2017, s. 29).

finansieringsbistand og godtgjøring til eksterne eksperter, og sørger for kontroll av økonomiske aktørers ansvar. Regler vedtatt med hjemmel i artikkel 322 i TEUV omfatter også en generell ordning med betingethet for å beskytte Unionens budsjett.

- 93) Europaparlaments- og rådsforordning 2016/679⁽⁵⁴⁾ får anvendelse på den behandlingen av personopplysninger som skjer i medlemsstatene innenfor rammen av denne forordningen og under tilsyn av de vedkommende myndighetene i medlemsstatene. Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2018/1725⁽⁵⁵⁾ får anvendelse på den behandlingen av personopplysninger som foretas av Kommisjonen innenfor rammen av denne forordningen og under tilsyn av EUs datatilsyn. All utveksling eller overføring av opplysninger fra vedkommende myndigheter skal være i samsvar med reglene for overføring av personopplysninger fastsatt i forordning (EU) 2016/679, og all utveksling eller overføring av opplysninger fra Kommisjonen skal være i samsvar med reglene for overføring av personopplysninger fastsatt i forordning (EU) 2018/1725.
- 94) Forordning (EF) nr. 223/2009 fastsetter reglene for utarbeiding av statistikker i samsvar med prinsippet om fortrolig behandling av statistiske opplysninger, og fastslår at de nasjonale statistikkontorene, andre nasjonale myndigheter og Kommisjonen (Eurostat) skal treffe alle nødvendige tiltak for å sikre tilpasning av prinsipper og retningslinjer med hensyn til fysisk og logisk vern av fortrolige opplysninger.
- 95) Ettersom målet for denne forordningen, som er å opprette et program for å forbedre virkemåten til det indre marked, foretaks, særlig SMB-ers, konkurransevne og bærekraft, og forbrukervern, for området planter, dyr, næringsmidler og fôr, samt en programmerings- og finansieringsramme for utvikling, utarbeiding og formidling av europeisk statistikk for perioden 2021–2027, ikke kan nås i tilstrekkelig grad av medlemsstatene på grunn av spørsmålenes tverrnasjonale art, men kan på grunn av EU-tiltakenes større potensial bedre nås på unionsplan, kan Unionen treffe tiltak i samsvar med nærhetsprinsippet som fastsatt i artikkel 5 i traktaten om Den europeiske union. I samsvar med forholdsmessighetsprinsippet fastsatt i nevnte artikkel går denne forordningen ikke lenger enn det som er nødvendig for å nå dette målet.
- 96) Programmet bør også sikre større synlighet og sammenheng når det gjelder Unionens indre marked, foretaks, særlig SMB-ers, konkurransevne og bærekraft, og tiltak på området europeisk statistikk som er til nytte for EU-borgere, foretak og forvaltninger.
- 97) Ettersom endringsbestemmelser i rettsakter mister sin virkning på tidspunktet for deres ikrafttredelse, og de endringene de innfører i andre rettsakter dermed blir en del av disse rettsaktene på samme tidspunkt, har opphevingen av europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 652/2014⁽⁵⁶⁾ ingen virkning på endringer som allerede er innført gjennom endringsbestemmelser i andre rettsakter, og særlig i europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 178/2002⁽⁵⁷⁾ og rådsdirektiv 2008/90/EF⁽⁵⁸⁾ med hensyn til nedsettelsen av Den faste komité for planter, dyr, næringsmidler og fôr, som fortsatt gjelder til tross for at forordning (EU) nr. 652/2014 oppheves.

⁽⁵⁴⁾ Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2016/679 av 27. april 2016 om vern av fysiske personer i forbindelse med behandling av personopplysninger og om fri utveksling av slike opplysninger samt om oppheving av direktiv 95/46/EF (generell personvernforordning) (EUT L 119 av 4.5.2016, s. 1).

⁽⁵⁵⁾ Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2018/1725 av 23. oktober 2018 om vern av fysiske personer i forbindelse med behandling av personopplysninger i Unionens institusjoner, organer, kontorer og byråer og om fri utveksling av slike opplysninger samt om oppheving av forordning (EF) nr. 45/2001 og beslutning nr. 1247/2002/EF (EUT L 295 av 21.11.2018, s. 39).

⁽⁵⁶⁾ Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 652/2014 av 15. mai 2014 om bestemmelser om forvaltningen av utgifter i forbindelse med næringsmiddelkjeden og dyrs helse og velferd og i forbindelse med plantehelse og planteformeringsmateriale, om endring av rådsdirektiv 98/56/EF, 2000/29/EF og 2008/90/EF, europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 178/2002, (EF) nr. 882/2004 og (EF) nr. 396/2005, europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/128/EF og europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1107/2009 og om oppheving av rådsbeslutning 66/399/EØF, 76/894/EØF og 2009/470/EF (EUT L 189 av 27.6.2014, s. 1).

⁽⁵⁷⁾ Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 178/2002 av 28. januar 2002 om fastsettelse av allmenne prinsipper og krav i næringsmiddelregelverket, om opprettelse av Den europeiske myndighet for næringsmiddeltrygghet og om fastsettelse av framgangsmåter i forbindelse med næringsmiddeltrygghet (EFT L 31 av 1.2.2002, s. 1).

⁽⁵⁸⁾ Rådsdirektiv 2008/90/EF av 29. september 2008 om å bringe formeringsmateriale av fruktplanter og fruktplanter til fruktproduksjon i omsetning (omarbeidet) (EUT L 267 av 8.10.2008, s. 8).

- 98) For å sikre kontinuitet i støtten mellom programmene for 2014–2020 på områdene foretaks, særlig SMB-ers, konkurransevne og bærekraft, forbrukervern, kunder og sluttbrukere av finansielle tjenester, politikkutforming innen finansielle tjenester, planter, dyr, næringsmidler og fôr samt europeisk statistikk opprettet ved forordning (EU) nr. 1287/2013, europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 254/2014⁽⁵⁹⁾, forordning (EU) 2017/826, europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 258/2014⁽⁶⁰⁾, forordning (EU) nr. 652/2014, forordning (EU) nr. 99/2013 og dette programmet, særlig når det gjelder videreføringen av flerårige tiltak og evalueringen av resultatene av tidligere programmer, og for å muliggjøre gjennomføring fra begynnelsen av den flerårige finansielle rammen 2021–2027, bør denne forordningen tre i kraft snarest mulig og gjelde med tilbakevirkende kraft fra 1. januar 2021. Fra og med 1. januar 2028 bør bevilgningene til faglig og administrativ bistand om nødvendig omfatte utgifter i forbindelse med forvaltning av tiltak som ikke er avsluttet ved utløpet av programmet.
- 99) På grunn av denne forordningens forsinkede ikrafttredelse er det ikke mulig å overholde fristene for vedtakelse av arbeidsprogrammene på området planter, dyr, næringsmidler og fôr og for medlemsstatenes innsending av sine veterinære og plantesanitære programmer for 2021 og 2022, og det er heller ikke mulig for Kommissjonen å overholde fristene for godkjenning av disse programmene. For å sikre at tiltak på området planter, dyr, næringsmidler og fôr gjennomføres korrekt i 2021 og 2022, bør disse fristene ikke gjelde for årene 2021 og 2022.
- 100) Forordning (EU) nr. 99/2013, (EU) nr. 1287/2013, (EU) nr. 254/2014 og (EU) nr. 652/2014 bør derfor oppheves med virkning fra 1. januar 2021.

VEDTATT DENNE FORORDNINGEN:

KAPITTEL I

ALMINNELIGE BESTEMMELSER

Artikkel 1

Formål

Denne forordningen oppretter et program for å forbedre virkemåten til det indre marked, konkurransevnen og bærekraften til foretak, særlig svært små, små og mellomstore bedrifter, og forbrukervern, for forvaltning av utgifter på området planter, dyr, næringsmidler og fôr, og for programmerings- og finansieringsrammen som brukes til utvikling, utarbeiding og formidling av europeisk statistikk, som definert i artikkel 13 i forordning (EF) nr. 223/2009 (program for det indre marked) (heretter kalt «programmet») for perioden 1. januar 2021 til 31. desember 2027. Programmets varighet er tilpasset den flerårige finansielle rammens varighet.

Denne forordningen fastsetter også programmets mål og støtteberettigede tiltak for gjennomføring av disse målene, budsjettet for perioden 2021–2027, former for EU-finansiering og regler for å gi slik finansiering, samt programmets styringssystem.

Artikkel 2

Definisjoner

I denne forordningen menes med

- 1) «blandingsinnsats» et tiltak som støttes gjennom Unionens budsjett, blant annet innenfor rammen av en plattform for blandet finansiering eller en plattform som definert i artikkel 2 nr. 6 i budsjettforordningen, som kombinerer ikke-tilbakebetalingspliktige former for støtte eller finansielle instrumenter fra Unionens budsjett med tilbakebetalingspliktige former for støtte fra utviklingsinstitusjoner eller andre offentlige finansinstitusjoner samt fra kommersielle finansinstitusjoner og investorer,

⁽⁵⁹⁾ Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 254/2013 av 26. februar 2014 om eit fleirårig forbrukarprogram for 2014–20 og om oppheving av avgjerd nr. 1926/2006/EF (EUT L 84 av 20.3.2014, s. 42).

⁽⁶⁰⁾ Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 258/2014 av 3. april 2014 om opprettelse av et EU-program til støtte for særlig virksomhet på området finansiell rapportering og revisjon for perioden 2014–2020 og om oppheving av beslutning nr. 716/2009/EF (EUT L 105 av 8.4.2014, s. 1).

- 2) «europeisk statistikk» statistikk utviklet, utarbeidet og formidlet i samsvar med forordning (EF) nr. 223/2009,
- 3) «rettssubjekt» en fysisk person eller en juridisk person som er opprettet og anerkjent som sådan i henhold til unionsretten, nasjonal rett eller folkeretten, og som har status som juridisk person og har evne til å handle i eget navn, utøve rettigheter og pålegges forpliktelser, eller en enhet som ikke er en juridisk person i henhold til artikkel 197 nr. 2 bokstav c) i budsjettforordningen,
- 4) «svært små, små og mellomstore bedrifter» eller «SMB-er» svært små, små og mellomstore bedrifter som definert i rekommendasjon 2003/361/EF,
- 5) «klynger og forretningsnettverk» strukturer eller organiserte grupperinger av uavhengige parter i form av organisasjoner som støtter bedre samarbeid, nettverksdannelse og læring i grupper av foretak som er dannet for å levere eller kanalisere spesialiserte og tilpassede forretningsstøttjenester, særlig for SMB-er, for å stimulere til blant annet innovasjon og internasjonalisering, inkludert ved å fremme deling av anlegg og utveksling av kunnskap og ekspertise.

Artikkel 3

Programmets mål

1. Programmet har følgende generelle mål:
 - a) Å forbedre virkemåten til det indre marked, særlig å beskytte og gi større innflytelse til borgere, forbrukere og foretak, særlig SMB-er, ved å håndheve unionsretten, lette markedsadgangen, definere standarder og fremme menneskers helse, dyrehelse og plantehelse samt dyrevelferd, samtidig som prinsippene for bærekraftig utvikling overholdes og det sikres et høyt nivå for forbrukervern, samt ved å styrke samarbeidet mellom vedkommende myndigheter i medlemsstatene og mellom vedkommende myndigheter i medlemsstatene og Kommissjonen og de desentraliserte EU-byråene.
 - b) Å utvikle, utarbeide og formidle europeisk statistikk av høy kvalitet som er sammenlignbar, aktuell og pålitelig og støtter utforming, overvåking og evaluering av alle EU-politikker og hjelper borgere, politiske beslutningstakere, myndigheter, foretak, akademia og medier å treffe velbegrunnede beslutninger og delta aktivt i den demokratiske prosessen.
2. Programmet har følgende spesifikke mål:
 - a) Å gjøre det indre marked mer effektivt, blant annet på bakgrunn av den digitale omstillingen, ved å
 - i) lette forebygging og fjerning av diskriminerende, uberettigede eller uforholdsmessige hindre og støtte utvikling, gjennomføring og håndheving av unionsretten på områdene det indre marked for varer og tjenester, inkludert gjennom bedre anvendelse av prinsippet om gjensidig anerkjennelse, av regler for offentlige innkjøp, av selskapsrett og avtalerett i og utenfor kontraktsforhold, av regler om bekjempelse av hvitvasking, av fri bevegelighet for kapital og av finansielle tjenester, og av konkurranseregler, blant annet ved utvikling av brukerorienterte styringsverktøy,
 - ii) støtte effektivt markedstilsyn i hele Unionen med henblikk på å sikre at bare produkter som er trygge og overholder regelverket og i høy grad beskytter forbrukere og andre sluttbrukere, gjøres tilgjengelige på markedet i Unionen, inkludert produkter som selges på nettet, samt med henblikk på å oppnå større ensartethet og økt kapasitet hos markedstilsynsmyndighetene i hele Unionen.
 - b) Å styrke konkurransevnen og bærekraften for SMB-er, og oppnå addisjonalitet på unionsplan gjennom tiltak som
 - i) gir forskjellige former for støtte til SMB-er samt til klynger og forretningsnettverk, inkludert i turismesektoren, og dermed bidrar til vekst, ekspansjon og etablering av SMB-er,
 - ii) letter adgangen til markeder, inkludert gjennom internasjonalisering av SMB-er,

- iii) fremmer entreprenørskap og tilegnelse av entreprenørferdigheter,
 - iv) fremmer et gunstig forretningsklima for SMB-er, støtter den digitale omstillingen for SMB-er og fremmer nye forretningsmuligheter for SMB-er, også for foretak i den sosiale økonomien og foretak med innovative forretningsmodeller,
 - v) støtter konkurransevnen til industrielle økosystemer og sektorer samt utviklingen av industrielle verdikjeder,
 - vi) fremmer modernisering av industrien og bidrar til en grønn, digital og robust økonomi.
- c) Å sikre at det indre marked fungerer effektivt, gjennom standardiseringsprosesser som
- i) muliggjør finansieringen av europeisk standardisering og alle relevante berørte parter deltakelse i utarbeiding av europeiske standarder,
 - ii) støtter utviklingen av internasjonale standarder av høy kvalitet for finansiell og ikke-finansiell rapportering og revisjon, letter integrering av dem i unionsretten og fremmer innovasjon og utvikling av beste praksis i foretaksrapportering.
- d) Å fremme interessene til forbrukere og sikre et høyt nivå for forbrukervern og produktsikkerhet ved å
- i) når det gjelder forbrukere,
 - gi forbrukere, foretak og representanter for sivilsamfunnet innflytelse, bistand og opplæring i forbindelse med forbrukerrettigheter i henhold til unionsretten,
 - sikre et høyt nivå for forbrukervern, bærekraftig forbruk og produktsikkerhet, særlig for de mest sårbare forbrukerne, for å styrke rettferdighet og gjennomsiktighet på og tillit til det indre marked,
 - sikre at det tas behørig hensyn til forbrukernes interesser i den digitale verdenen,
 - støtte vedkommende håndhevende myndigheter og representative forbrukerorganisasjoner og tiltak som styrker samarbeidet mellom vedkommende myndigheter, med særlig vekt på spørsmål som kommer opp i forbindelse med eksisterende og nye teknologier,
 - bidra til å forbedre standardenes kvalitet og tilgjengelighet i hele Unionen, og på en effektiv måte bekjempe urimelig handelspraksis,
 - sikre at alle forbrukere har tilgang til effektive klagemekanismer og får tilstrekkelig informasjon om markeder og forbrukerrettigheter, og fremme bærekraftig forbruk, særlig ved å øke bevisstheten om varers og tjenesters særlige egenskaper og miljøvirkning,
 - ii) når det gjelder forbrukere og andre sluttbrukere av finansielle tjenester,
 - styrke deltakelsen for forbrukere, andre sluttbrukere av finansielle tjenester og representanter for sivilsamfunnet i politikktutforming på området finansielle tjenester,
 - fremme en bedre forståelse av finanssektoren og av de ulike kategoriene av finansprodukter som markedsføres,
 - sikre at forbrukernes interesser på området finansielle tjenester for ikke-profesjonelle kunder beskyttes.
- e) Å bidra til et høyt nivå for helse og sikkerhet for mennesker, dyr og planter på området planter, dyr, næringsmidler og fôr, blant annet ved å forebygge, oppdage og utrydde dyresykdommer og planteskadegjørere, også ved hjelp av nødtiltak som treffes ved omfattende krisesituasjoner og uforutsette hendelser som påvirker dyrs helse eller plantehelsen, og ved å støtte forbedringer av dyrevelferden, kampen mot antimikrobiell resistens og utviklingen av bærekraftig næringsmiddelproduksjon og forbruk, samt ved å oppmuntre til utveksling av beste praksis mellom berørte parter på disse områdene.
- f) Å utvikle, utarbeide og formidle europeisk statistikk av høy kvalitet i samsvar med kvalitetskriteriene fastsatt i artikkel 12 nr. 1 i forordning (EF) nr. 223/2009, på en rettidig, upartisk og kostnadseffektiv måte gjennom et styrket europeisk statistikkssystem som nevnt i artikkel 4 i forordning (EF) nr. 223/2009, og styrkede partnerskap innenfor dette systemet og med alle relevante eksterne parter, ved hjelp av flere forskjellige datakilder, avanserte dataanalysemetoder, smarte systemer og digitale teknologier, og framlegge en nasjonal, og når det er mulig, en regional inndeling.

*Artikkel 4***Budsjett**

1. Finansieringsrammen for gjennomføringen av programmet i tidsrommet 1. januar 2021 til 31. desember 2027 er 4 208 041 000 euro i løpende priser.
2. I beløpet nevnt i nr. 1 skal følgende veiledende beløp tildeles til følgende mål:
 - a) 451 569 500 euro til målet nevnt i artikkel 3 nr. 2 bokstav a) i).
 - b) 105 461 000 euro til målet nevnt i artikkel 3 nr. 2 bokstav a) ii).
 - c) 1 000 000 000 euro til målet nevnt i artikkel 3 nr. 2 bokstav b).
 - d) 220 510 500 euro til målet nevnt i artikkel 3 nr. 2 bokstav c).
 - e) 198 500 000 euro til målet nevnt i artikkel 3 nr. 2 bokstav d).
 - f) 1 680 000 000 euro til målet nevnt i artikkel 3 nr. 2 bokstav e).
 - g) 552 000 000 euro til målet nevnt i artikkel 3 nr. 2 bokstav f).
3. Beløpet nevnt i nr. 1 kan brukes til faglig og administrativ bistand ved gjennomføring av programmet, særlig med hensyn til forberedende virksomhet, overvåking, kontroll, revisjon og evaluering, samt bruk av IT-nettverk som fokuserer på informasjonsbehandling og -utveksling, og bruk og utvikling av IT-verktøy til foretak. For å sikre maksimal tilgjengelighet til programmet for å finansiere tiltak som omfattes av programmets mål, skal de samlede kostnadene til administrativ og faglig bistand ikke overstige 5 % av verdien av finansieringsrammen nevnt i nr. 1.
4. Budsjettforpliktelser som strekker seg over flere enn ett regnskapsår, kan fordeles over flere år i årlige delbeløp.
5. Som unntak fra artikkel 111 nr. 2 i budsjettforordningen skal Kommissjonen inngå budsjettforpliktelsene for tilskudd til veterinære og plantesanitære nødtiltak i henhold til det spesifikke målet nevnt i artikkel 3 nr. 2 bokstav e) i denne forordningen etter at de betalingsøknadene som er inngått av medlemsstatene, er blitt vurdert.
6. Midler som tildeles medlemsstatene innenfor rammen av delt forvaltning, kan på den berørte medlemsstatens anmodning overføres til programmet på vilkårene fastsatt i artikkel 26 i en europaparlaments- og rådsforordning om fastsettelse av felles bestemmelser for Det europeiske fond for regionutvikling, Det europeiske sosialfond pluss, Utjevningsfondet, Fondet for rettferdig omstilling, Det europeiske hav-, fiskeri- og akvakulturfond og om finansielle regler for disse og for Asyl-, migrasjons- og integrasjonsfondet, Fondet for indre sikkerhet og instrumentet for økonomisk støtte til grenseforvaltning og visumpolitikk («forordningen om felles bestemmelser for 2021–2027»). Kommissjonen skal ta i bruk disse midlene direkte i samsvar med artikkel 62 nr. 1 første ledd bokstav a) i budsjettforordningen eller indirekte i samsvar med artikkel 62 nr. 1 første ledd bokstav c) i nevnte forordning. Disse midlene skal brukes til fordel for den berørte medlemsstaten.
7. Dersom Kommissjonen ikke har inngått en rettslig forpliktelse under direkte eller indirekte forvaltning for midler som overføres i samsvar med nr. 6 i denne artikkelen, kan de tilsvarende ubevilgede midlene overføres tilbake til det fondet som de opprinnelig ble overført fra, på medlemsstatens anmodning, i samsvar med vilkårene i artikkel 26 i forordningen om felles bestemmelser for 2021–2027.

*Artikkel 5***Tredjeland som er tilknyttet programmet**

Programmet skal være åpent for deltakelse for følgende tredjeland:

- a) Medlemmer av Det europeiske frihandelsforbund som er medlemmer av Det europeiske økonomiske samarbeidsområde (EØS), i samsvar med vilkårene i avtalen om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde.

- b) Tiltredende land, kandidatland og potensielle kandidatland, i samsvar med de allmenne prinsippene og vilkårene for disse landenes deltakelse i EU-programmer som er fastsatt i de respektive rammeavtalene og Assosieringsrådets beslutninger eller lignende avtaler, og i samsvar med de særlige vilkårene som er fastsatt i avtalene mellom Unionen og disse landene.
- c) Land som omfattes av den europeiske naboskapspolitikken, i samsvar med de allmenne prinsippene og vilkårene for disse landenes deltakelse i EU-programmer som er fastsatt i de respektive rammeavtalene og Assosieringsrådets beslutninger eller lignende avtaler, og i samsvar med de særlige vilkårene som er fastsatt i avtalene mellom Unionen og disse landene.
- d) Andre tredjeland, i samsvar med vilkårene fastsatt i en særlig avtale om tredjelands deltakelse i et EU-program, forutsatt at avtalen
 - i) sikrer en rimelig balanse når det gjelder bidragene og fordelene til det tredjelandet som deltar i EU-programmene,
 - ii) fastsetter vilkårene for å delta i programmene, blant annet beregning av finansielle bidrag til enkeltprogrammene og deres administrasjonskostnader,
 - iii) ikke gir tredjelandet beslutningsmyndighet i EU-programmet,
 - iv) garanterer Unionens rett til å sikre god økonomistyring og til å beskytte sine økonomiske interesser.

Bidragene nevnt i bokstav d) ii) i første ledd skal utgjøre inntekter som er avsatt til særskilte formål i samsvar med artikkel 21 nr. 5 i budsjettforordningen.

Artikkel 6

Gjennomføring av og former for EU-finansiering

1. Programmet skal gjennomføres gjennom direkte forvaltning i samsvar med budsjettforordningen eller gjennom indirekte forvaltning med organene nevnt i artikkel 62 nr. 1 første ledd bokstav c) i nevnte forordning.
2. Programmet kan bidra med finansiering på alle måter som er angitt i budsjettforordningen, særlig tilskudd, priser og innkjøp. Det kan også bidra med finansiering i form av finansielle instrumenter innenfor blandingsinnsatser.
3. Bidrag til en gjensidig forsikringsordning kan dekke risikoen knyttet til inndrivelse av midler som skal betales av mottakerne, og skal anses som en tilstrekkelig garanti i henhold til budsjettforordningen. Bestemmelsene i artikkel 37 nr. 7 i forordning (EU) 2021/695 får anvendelse.

KAPITTEL II

TILSKUDD

Artikkel 7

Tilskudd

Tilskudd i henhold til programmet skal gis og forvaltes i samsvar med avsnitt VIII i budsjettforordningen.

Artikkel 8

Støtteberettigede tiltak

1. Bare tiltak som gjennomfører målene nevnt i artikkel 3, skal være berettiget til finansiering.

2. Særlig følgende tiltak som gjennomfører målene nevnt i artikkel 3, skal være berettiget til finansiering:
 - a) Opprettelsen av de riktige forutsetningene for å styrke alle aktører på det indre marked, inkludert foretak, borgere, forbrukere, representanter for sivilsamfunnet og offentlige myndigheter, gjennom åpen utveksling av informasjon og kampanjer for å øke bevisstheten, særlig om gjeldende EU-regler og rettighetene til foretak, borgere og forbrukere, samt gjennom utveksling og formidling av god praksis, ekspertise, kunnskap og innovative løsninger, også gjennom tiltak som gjennomføres gjennom SOLVIT-nettet og Det europeiske nett av forbrukersentre.
 - b) Innføring av ordninger for borgere, forbrukere, sluttbrukere og representanter for sivilsamfunnet, inkludert representanter for partene i arbeidslivet og bedriftsrepresentanter fra Unionen, særlig de som representerer SMB-er, slik at de kan bidra til politiske drøftelser, politikker og beslutningstaking, særlig ved å støtte de representative organisasjonenes funksjon på nasjonalt plan og unionsplan.
 - c) Kapasitetsoppbygging, tilrettelegging og samordning av felles tiltak mellom medlemsstater, mellom vedkommende myndigheter i medlemsstatene og mellom vedkommende myndigheter i medlemsstatene og Kommisjonen, de desentraliserte EU-byråene og myndighetene i tredjeland, inkludert felles tiltak for å styrke produktsikkerheten.
 - d) Støtte til effektiv håndheving og modernisering av Unionens rettslige ramme, og for rask tilpasning av den for å gjøre det mulig for Unionen å møte global konkurranse på en effektiv måte, samt støtte til innsatsen for å løse de problemene som oppstår ved digitalisering, blant annet gjennom følgende:
 - i) Datainnsamling- og analyse.
 - ii) Forskning om det indre markedes virkemåte, studier, evalueringer og anbefalinger om tiltak.
 - iii) Organisering av demonstrasjoner og forsøksprosjekter.
 - iv) Kommunikasjonsaktiviteter.
 - v) Utvikling av spesialiserte IT-verktøy for å sikre at det indre marked fungerer på en gjennomsiktig og effektiv måte, og for å bekjempe og forebygge bedrageri på nettet.
3. Tiltak som utgjør virksomhet nevnt i artikkel 36 i forordning (EU) 2019/1020 og som gjennomfører de spesifikke målene nevnt i artikkel 3 nr. 2 bokstav a) ii) i denne forordningen, skal være berettiget til finansiering, særlig med hensyn til følgende:
 - a) Samordning og samarbeid mellom markedstilsynsmyndigheter og andre vedkommende myndigheter i medlemsstatene, særlig gjennom EU-nettverket for produktsamsvar.
 - b) Støtte til utvikling av felles tiltak og prøving når det gjelder samsvar, også for produkter koblet til internett og produkter som selges på nettet.
 - c) Støtte til markedstilsynsstrategier, kunnskaps- og informasjonssinnhenting, prøvingskapasitet og -anlegg, fagfelleevalueringer, opplæringsprogrammer, faglig bistand og kapasitetsoppbygging for markedstilsynsmyndigheter.
4. Tiltak som gjennomfører det spesifikke målet nevnt i artikkel 3 nr. 2 bokstav b), skal være berettiget til finansiering, særlig med hensyn til følgende:
 - a) Å yte ulike former for støtte til SMB-er, inkludert informasjon, veiledning, opplæring, utdanning, mobilitet, samarbeid over landegrensene eller rådgivningstjenester.
 - b) I samordning med medlemsstater å tilrettelegge for SMB-ers og klyngers og forretningsnettverks tilgang til markeder i og utenfor Unionen, og støtte dem i deres livssyklus med å håndtere globale miljømessige, økonomiske og samfunnmessige utfordringer, samt internasjonalisering av foretak, og styrke Unionens næringsmessige og industrielle lederrolle i globale verdikjeder.
 - c) Å støtte arbeidet i Enterprise Europe Network (EEN) med å yte integrerte forretningsstøttetjenester til SMB-er i Unionen, blant annet for å hjelpe disse SMB-ene å finne forretningspartnere og finansiering, særlig fra InvestEU, Horisont Europa og programmet for et digitalt Europa, tilrettelegge for deres innføring av innovasjon, deres internasjonalisering og deres grønne og digitale omstilling, og hjelpe dem å få tilgang til ekspertise på det digitale området, miljø- og klimaområdet og innenfor energi og ressurseffektivitet, for å gjøre det lettere for dem å utforske mulighetene på det indre marked og i

tredjeland, og samtidig hindre overlapping av aktiviteter gjennom tett samordning med medlemsstatene i samsvar med nærhetsprinsippet, og med tanke på behovet for å sikre at EEN brukes til å yte tjenester på vegne av andre EU-programmer, inkludert rådgivnings- eller kapasitetsoppbyggingstjenester, skal disse tjenestene finansieres gjennom andre EU-programmer.

- d) Å redusere markedshindringer og den administrative byrden og skape et gunstig forretningsklima for å gi SMB-er mulighet til å dra nytte av det indre marked.
 - e) Å lette foretaks utvikling og vekst, inkludert ved å fremme tekniske og digitale ferdigheter samt entreprenørferdigheter, bærekraftig bedriftsledelse og produkt- og prosessutvikling for å fremme grønn og digital omstilling innenfor alle industrielle økosystemer og i alle verdikjeder i produksjons- og tjenestesektorene.
 - f) Å støtte konkurranseevnen og bærekraften for foretak og hele sektorer i økonomien, og støtte SMB-ers innføring av kreativitet og alle former for innovasjon, styrking av foretaks samfunnsansvar, innføring av nye forretningsmodeller og samarbeid i verdikjeder gjennom strategisk tilknytning mellom økosystemer og klynger, inkludert felles klyngeinitiativer.
 - g) Å fremme entreprenørkultur og et forretningsmiljø preget av entreprenørånd, blant annet gjennom mentor- og mobilitetsprogrammer for å forbedre fagkunnskap, ferdigheter, teknologisk kapasitet og foretaksledelse, samt ved å støtte oppstartsforetak, bærekraftig forretningsdrift og foretaksekspanjon i spesifikke prosjekter som er basert på markedsorienterte muligheter, særlig ved å vektlegge de spesifikke behovene til potensielle nye entreprenører og medlemmer av underrepresenterte grupper.
5. Tiltak som utgjør virksomhet nevnt i artikkel 15 og 16 i forordning (EU) nr. 1025/2012 og som gjennomfører det spesifikke målet nevnt i artikkel 3 nr. 2 bokstav c) i) i denne forordningen, skal være berettiget til finansiering.
6. Tiltakene som gir støtte til virksomhet som har som mål å utvikle, bruke, vurdere og overvåke internasjonale standarder på området finansiell og ikke-finansiell rapportering samt revisjon, og å føre tilsyn med standardiseringsprosesser og gjennomføre det spesifikke målet nevnt i artikkel 3 nr. 2 bokstav c) ii), skal være berettiget til finansiering.
7. Særlig følgende tiltak som gjennomfører det spesifikke målet nevnt i artikkel 3 nr. 2 bokstav d) i), skal være berettiget til finansiering:
- a) Å forbedre forbrukernes bevissthet, digitale kompetanse og livslange læring angående deres rettigheter, blant annet med hensyn til spørsmål som oppstår som følge av den teknologiske utviklingen og digitaliseringen, inkludert tiltak for å imøtekomme behovene til sårbare forbrukere.
 - b) Å lette forbrukeres og næringsdrivendes tilgang til effektiv utenrettslig tvisteløsning og nettbasert tvisteløsning av høy kvalitet, samt til informasjon om mulighetene for klageadgang.
 - c) Å støtte vedkommende myndigheters strengere håndheving av forbrukerlovgivningen, også i situasjoner der næringsdrivende er etablert i tredjeland, særlig gjennom effektivt samarbeid og felles tiltak.
 - d) Å fremme bærekraftig forbruk, særlig ved å øke forbrukernes bevissthet om produktenes miljøprestasjon, som for eksempel deres holdbarhet og miljøvennlige utforming, samt å fremme anvendelsen av forbrukerrettigheter og muligheter for klageadgang i forbindelse med villedende praksis.
8. Tiltakene fastsatt i vedlegg I som gjennomfører det spesifikke målet nevnt i artikkel 3 nr. 2 bokstav e), skal være berettiget til finansiering.
9. Tiltakene fastsatt i vedlegg II som gjennomfører det spesifikke målet nevnt i artikkel 3 nr. 2 bokstav f), skal være berettiget til finansiering.

Artikkel 9

Støtteberettigede enheter

1. De kriteriene for støtteberettigelse som er fastsatt i nr. 2–7 i denne artikkelen, skal gjelde i tillegg til kriteriene angitt i artikkel 197 i budsjettforordningen.

2. Med forbehold for vilkårene for støtteberettigelse i nr. 3–7 skal følgende enheter være støtteberettigede i henhold til programmet:

- a) Rettssubjekter etablert i noen av følgende:
 - i) En medlemsstat eller et oversjøisk land eller territorium som hører inn under det.
 - ii) Et tredjeland tilknyttet programmet i samsvar med artikkel 5.
- b) Rettssubjekter opprettet i henhold til unionsretten eller internasjonale organisasjoner.
- c) Unntaksvise rettssubjekter etablert i et tredjeland som ikke er tilknyttet programmet, forutsatt at disse rettssubjektenes deltakelse i tiltaket omfattes av programmets mål, og at virksomheten utenfor Unionen bidrar til effektiviteten av tiltakene som gjennomføres på de medlemsstatsterritoriene der traktatene gjelder.

3. Rettssubjekter som er etablert i et tredjeland som ikke er tilknyttet programmet, kan delta i følgende tiltak:

- a) Tiltak som gjennomfører det spesifikke målet nevnt i artikkel 3 nr. 2 bokstav b).
- b) Tiltak som støtter forbrukervern og gjennomfører det spesifikke målet nevnt i artikkel 3 nr. 2 bokstav d) i).

De enhetene som deltar i tiltakene nevnt i første ledd, skal ikke ha rett til å motta finansielle bidrag fra Unionen, unntatt når deres deltakelse er av vesentlig betydning for programmet, særlig med tanke på å forbedre konkurransevne og markedsadgang for foretak i Unionen, eller for å verne forbrukere bosatt i Unionen. Dette unntaket skal ikke gjelde for gevinstdrivende enheter.

4. For tiltak som gjennomfører det spesifikke målet nevnt i artikkel 3 nr. 2 bokstav c) i) i denne forordningen, skal enhetene nevnt i artikkel 15 og 16 i forordning (EU) nr. 1025/2012 være støtteberettigede.

5. Hver medlemsstat og hvert tredjeland som er medlem av EØS, skal i henhold til en åpen framgangsmåte utpeke en enhet som støtteberettiget for tiltak som støtter forbrukervern ved å gjennomføre det spesifikke målet nevnt i artikkel 3 nr. 2 bokstav d) i), og som er tilknyttet Det europeiske nett av forbrukersentre. Denne enheten kan være

- a) en ideell organisasjon,
- b) et offentlig organ.

6. Tredjeland skal være støtteberettigede for følgende tiltak som gjennomfører det spesifikke målet nevnt i artikkel 3 nr. 2 bokstav e):

- a) Vernetiltak som treffes ved en direkte trussel mot helsestatusen i Unionen som følge av forekomst eller utvikling, på territoriet til et tredjeland eller en medlemsstat, av en av dyresykdommene eller zoonosene oppført i vedlegg III eller planteskadegjørere oppført i arbeidsprogrammene nevnt i artikkel 16.
- b) Vernetiltak eller andre relevante tiltak som treffes for å støtte plantehelsestatusen i Unionen.

Kommisjonen har myndighet til å vedta delegerte rettsakter i samsvar med artikkel 20 for å endre vedlegg III når dette er nødvendig for å ta hensyn til forekomsten av nye dyresykdommer eller zoonoser som ikke omfattes av EU-rettsakter som er nevnt i det vedlegget.

Unntatt i tilfelle av dyresykdommer og planteskadegjørere som har en betydelig innvirkning på Unionen, bør tredjeland som ikke er tilknyttet programmet, i prinsippet finansiere sin egen deltakelse i tiltakene nevnt i første ledd.

7. For tiltak som gjennomfører det spesifikke målet nevnt i artikkel 3 nr. 2 bokstav f), skal følgende rettssubjekter være støtteberettigede:

- a) Nasjonale statistikkontorer og andre nasjonale myndigheter som nevnt i artikkel 5 nr. 2 i forordning (EF) nr. 223/2009.
- b) For tiltak som støtter samarbeidsnettverk som nevnt i artikkel 15 i forordning (EF) nr. 223/2009, organer som er virksomme på statistikkområdet, og som ikke er myndighetene nevnt i bokstav a) i dette nummeret.

- c) Enheter med ideelle formål, som er uavhengige av nærings-, handels- og foretaksinteresser eller andre motstridende interesser og har som sitt primære mål og sin primære virksomhet å fremme og støtte gjennomføringen av reglene for god praksis innenfor europeisk statistikk nevnt i artikkel 11 i forordning (EF) nr. 223/2009 eller gjennomføringen av nye metoder for utarbeiding av europeisk statistikk som sikter mot å oppnå effektivitetsgevinster og kvalitetsforbedringer på unionsplan.

Artikkel 10

Utpekte støttemottakere

1. Følgende enheter kan få tildelt et tilskudd gjennom programmet uten en forslagsinnbydelse:
- a) For tiltak på området for akkreditering som gjennomfører det spesifikke målet nevnt i artikkel 3 nr. 2 bokstav a) i) i denne forordningen, organet som er anerkjent i henhold til artikkel 14 i forordning (EF) nr. 765/2008 for å utføre virksomheten nevnt i artikkel 32 i forordning (EF) nr. 765/2008.
- b) For tiltak på området markedstilsyn som gjennomfører det spesifikke målet nevnt i artikkel 3 nr. 2 bokstav a) ii) i denne forordningen, markedstilsynsmyndighetene i medlemsstatene nevnt i artikkel 17 i forordning (EF) nr. 765/2008 og i artikkel 10 i forordning (EU) 2019/1020.
- c) For tiltak som gjennomfører det spesifikke målet nevnt i artikkel 3 nr. 2 bokstav c) i) i denne forordningen, enhetene nevnt i artikkel 15 og 16 i forordning (EU) nr. 1025/2012.
- d) For tiltak som gjennomfører det spesifikke målet nevnt i artikkel 3 nr. 2 bokstav c) ii), EFRAG (European Financial Reporting Advisory Group), International Financial Reporting Standards Foundation og PIOB (Public Interest Oversight Board).
- e) For tiltak som gjennomfører det spesifikke målet nevnt i artikkel 3 nr. 2 bokstav d) i) som gjelder representasjon av forbrukerinteresser på unionsplan, den europeiske forbrukerorganisasjonen (BEUC – Bureau Européen des Unions de Consommateurs) og ANEC (European Association for the Coordination of Consumer Representation in Standardisation), forutsatt at de ikke har noen interessekonflikter og at hver av dem gjennom sine medlemmer representerer interessene til Unionens forbrukere i minst to tredeler av medlemsstatene.
- f) For tiltak som gjennomfører det spesifikke målet nevnt i artikkel 3 nr. 2 bokstav d) ii), Finance Watch og Better Finance, på følgende vilkår som skal vurderes én gang i året:
- i) Enhetene er ikke-statlige, har ideelle formål og er uavhengige av industri-, handels- og forretningsinteresser.
- ii) De har ingen interessekonflikter og representerer gjennom sine medlemmer interessene til Unionens forbrukere og andre sluttbrukere på området finansielle tjenester.
- g) For tiltak som gjennomfører det spesifikke målet nevnt i artikkel 3 nr. 2 bokstav e) i denne forordningen:
- i) De vedkommende myndighetene i medlemsstatene og deres tilknyttede enheter, EU-referanselaboratorier nevnt i artikkel 92 i forordning (EU) 2017/625, EU-referansesentre nevnt i artikkel 95 og 97 i forordning (EU) 2017/625 og i artikkel 29 i europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2016/1012⁽⁶¹⁾, og de relevante internasjonale organisasjonene, samt de nasjonale referanselaboratoriene for plantehelse og de nasjonale referanselaboratoriene for dyrehelse, uten at det berører medlemsstatene forpliktelse til å stille til rådighet tilstrekkelige økonomiske midler for disse nasjonale referanselaboratoriene i samsvar med forordning (EU) 2017/625, og forutsatt at de tiltakene som støtter disse nasjonale referanselaboratoriens utførelse av offentlige kontroller og annen offentlig virksomhet som definert i artikkel 2 i forordning (EU) 2017/625, klart kan vise seg å utgjøre en merverdi for Unionen, og at det finnes tilstrekkelige midler gjennom dette programmet til å støtte disse tiltakene.

⁽⁶¹⁾ Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2016/1012 av 8. juni 2016 om avlstekniske vilkår og avstammingsvilkår for avl, handel med og innførsel til Unionen av renrasede avlsdyr, hybridavlsdyr av svin og formeringsmateriale fra dem og om endring av forordning (EU) nr. 652/2014, rådsdirektiv 89/608/EØF og 90/425/EØF og om oppheving av visse rettsakter med hensyn til dyreavl («dyreavlsforordningen») (EUT L 171 av 29.6.2016, s. 66).

- ii) Når det gjelder tiltak beskrevet i artikkel 9 nr. 6 bokstav a) og b) i denne forordningen, de vedkommende myndighetene i tredjeland.
 - h) For tiltak som gjennomfører det spesifikke målet nevnt i artikkel 3 nr. 2 bokstav f) i denne forordningen, nasjonale statistikkontorer og andre nasjonale myndigheter nevnt i artikkel 5 nr. 2 i forordning (EF) nr. 223/2009.
2. Kommissjonen gis myndighet til å vedta delegerte rettsakter i samsvar med artikkel 20 for å endre nr. 1 bokstav e) i denne artikkelen med hensyn til enheter som kan få tildelt et tilskudd gjennom programmet.

Artikkel 11

Vurdering av forslaget og tildelingskriterier

1. Evalueringskomiteenes arbeid skal være basert på de allmenne prinsippene for tilskudd fastsatt i artikkel 188 i budsjettforordningen og særlig på prinsippene om likebehandling og innsyn, samt prinsippet om ikke-diskriminering.
2. Evalueringskomiteene skal vurdere forslag på grunnlag av tildelingskriterier, som for eksempel de foreslåtte tiltakenes relevans ut fra de målene som etterstrebes, de foreslåtte tiltakenes kvalitet, innvirkning, inkludert økonomisk, sosial og miljømessig innvirkning, budsjett og kostnadseffektivitet.

Artikkel 12

Regler for samfinansiering

1. For tiltak som gjennomfører det spesifikke målet nevnt i artikkel 3 nr. 2 bokstav a) ii) i denne forordningen med henvisning til markedstilsynsmyndighetene i medlemsstatene og i tredjeland som er tilknyttet programmet, og med henvisning til Unionens prøvingsanlegg som nevnt i artikkel 21 i forordning (EU) 2019/1020, kan programmet som unntak fra artikkel 190 i budsjettforordningen finansiere inntil 100 % av de støtteberettigede kostnadene for et tiltak.
2. For tilskudd til økonomiske støttetiltak i forbindelse med det spesifikke målet nevnt i artikkel 3 nr. 2 bokstav b) i denne forordningen, kan programmet som unntak fra artikkel 190 i budsjettforordningen finansiere inntil 100 % av de støtteberettigede kostnadene for økonomisk støtte til tredjeparter og inntil 90 % av de støtteberettigede kostnadene for andre kostnadskategorier. For EEN-tiltak i forbindelse med det spesifikke målet nevnt i artikkel 3 nr. 2 bokstav b) i denne forordningen, kan programmet som unntak fra artikkel 190 i budsjettforordningen finansiere inntil 100 % av de støtteberettigede kostnadene for ytterligere samordnings- og nettverkskostnader og inntil 60 % av de støtteberettigede kostnadene for andre kostnadskategorier. Dessuten skal støtteberettigede indirekte kostnader bestemmes ved å benytte en fast sats på 25 % av tiltakets samlede direkte støtteberettigede kostnader, unntatt direkte støtteberettigede kostnader i forbindelse med underleveranser og økonomisk støtte til tredjeparter samt eventuelle enhetskostnader eller engangsbeløp som omfatter indirekte kostnader.
3. For tilskudd som tildeles PIOB og som gjennomfører det spesifikke målet nevnt i artikkel 3 nr. 2 bokstav c) ii), dersom finansieringen gjennom International Federation of Accountants (IFAC) i et gitt år overstiger to tredeler av den samlede årlige finansieringen, skal det årlige bidraget for det året begrenses til et høyeste beløp som er angitt i arbeidsprogrammet nevnt i artikkel 16 nr. 1.
4. For tilskudd som tildeles ANEC i henhold til artikkel 10 nr. 1 bokstav e), kan programmet finansiere inntil 95 % av de støtteberettigede kostnadene.
5. For tiltak som gjennomfører det spesifikke målet nevnt i artikkel 3 nr. 2 bokstav e) i denne forordningen, kan programmet som unntak fra artikkel 190 i budsjettforordningen finansiere inntil 100 % av de støtteberettigede kostnadene.

For tiltakene nevnt i vedlegg I nr. 1 og 2 skal samfinansieringssatsen utgjøre 50 % av de støtteberettigede kostnadene, med følgende unntak:

- a) Satsen skal utgjøre 75 % av de støtteberettigede kostnadene for
- i) aktiviteter over landegrensene som gjennomføres i fellesskap av to eller flere medlemsstater for å bekjempe, forebygge eller utrydde planteskadegjørere eller dyresykdommer,
 - ii) medlemsstater der bruttonasjonalinntekten per innbygger basert på de nyeste dataene fra Eurostat er under 90 % av EU-gjennomsnittet.
- b) Som unntak fra artikkel 190 i budsjettforordningen skal satsen utgjøre 100 % av de støtteberettigede kostnadene når de aktivitetene som får EU-bidraget, gjelder forebygging og bekjempelse av alvorlige risikoer for menneskers og dyrs helse og for plantehelsen i Unionen, og
- i) er utformet for å unngå personskader eller større økonomiske forstyrrelser i Unionen som helhet,
 - ii) utgjør særlige oppgaver som er absolutt nødvendige for Unionen som helhet som fastsatt av Kommissjonen i arbeidsprogrammet nevnt i artikkel 16 nr. 4, eller
 - iii) gjennomføres i tredjestater.
- c) Dersom det er nødvendig på grunn av manglende midler, utilstrekkelig gjennomføring av programmet eller nødtiltak, eller utfasing av samfinansieringen av tiltak mot dyresykdommer eller planteskadegjørere, skal samfinansieringssatsene være lavere.

Med hensyn til bokstav c) i andre ledd i dette nummeret skal størrelsen på reduksjonen i samfinansieringssatsene gjenspeile viktigheten av begrunnelsene for en lavere sats. Kommissjonen skal vedta gjennomføringsrettsakter som fastsetter lavere samfinansieringssatser. Disse gjennomføringsrettsaktene skal vedtas i samsvar med undersøkelsesprosedyren nevnt i artikkel 21 nr. 6.

6. For tiltak som gjennomfører det spesifikke målet nevnt i artikkel 3 nr. 2 bokstav f) i denne forordningen, kan programmet finansiere inntil 95 % av de støtteberettigede kostnadene til tiltak som støtter samarbeidsnettverk som nevnt i artikkel 15 i forordning (EF) nr. 223/2009.

Artikkel 13

Støtteberettigede kostnader i forbindelse med programmer og nødtiltak

1. I tillegg til kriteriene for støtteberettigelse i artikkel 186 i budsjettforordningen skal følgende gjelde for kostnader som medlemsstatene pådrar seg for å gjennomføre nødtiltak nevnt i nr. 1.4.1 og 1.4.2 i vedlegg I som gjennomfører det spesifikke målet nevnt i artikkel 3 nr. 2 bokstav e) i denne forordningen:

- a) Kostnadene skal være støtteberettigede før datoen for inngivelse av tilskuddssøknaden i samsvar med artikkel 193 nr. 2 andre ledd bokstav b) i budsjettforordningen.
- b) Kostnadene skal være støtteberettigede fra datoen for mistanke om forekomst av en dyresykdom eller en planteskadegjører, forutsatt at forekomsten senere er blitt bekreftet.

Før inngivelsen av tilskuddssøknaden skal forekomsten av dyresykdommen meldes til Kommissjonen i samsvar med artikkel 19 eller 20, og regler vedtatt på grunnlag av artikkel 23 i forordning (EU) 2016/429, eller forekomsten av en karanteneskadegjører i Unionen skal meldes i samsvar med artikkel 9, 10 eller 11 i europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2016/2031⁽⁶²⁾.

2. For tiltak som gjennomfører det spesifikke målet nevnt i artikkel 3 nr. 2 bokstav e) i denne forordningen, kan støtteberettigede kostnader angitt i nr. 2.2.1 og 2.2.2 i vedlegg I med hensyn til gjennomføring av programmene, være tilskuddsberettigede dersom de oppfyller kriteriene i artikkel 186 i budsjettforordningen.

⁽⁶²⁾ Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2016/2031 av 26. oktober 2016 om vernetiltak mot planteskadegjørere, om endring av europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 228/2013, (EU) nr. 652/2014 og (EU) nr. 1143/2014 og om oppheving av rådsdirektiv 69/464/EØF, 74/647/EØF, 93/85/EØF, 98/57/EF, 2000/29/EF, 2006/91/EF og 2007/33/EF (EUT L 317 av 23.11.2016, s. 4).

*Artikkel 14***Kumulativ og alternativ finansiering**

1. Et tiltak som har mottatt et bidrag fra et annet EU-program, kan også motta bidrag gjennom programmet, forutsatt at bidragene ikke dekker de samme kostnadene. Reglene for det relevante EU-programmet skal gjelde for det tilhørende bidraget til tiltaket. Den kumulative finansieringen skal ikke overstige de samlede støtteberettigede kostnadene for tiltaket. Støtten fra de ulike EU-programmene kan beregnes på pro rata-grunnlag i samsvar med dokumentene som fastsetter vilkårene for støtte.
2. Tiltak som er blitt tildelt et kvalitetsstempel («Seal of Excellence») i henhold til dette programmet, kan motta støtte fra Det europeiske fond for regionalutvikling eller Det europeiske sosialfond pluss i samsvar med artikkel 73 nr. 4 i forordningen om felles bestemmelser for 2021–2027, dersom de oppfyller følgende kumulative vilkår:
 - a) De er blitt vurdert i en forslagsinnbydelse innenfor rammen av programmet.
 - b) De oppfyller minstekravene til kvalitet i nevnte forslagsinnbydelse.
 - c) De kan ikke finansieres gjennom denne forslagsinnbydelsen på grunn av budsjettbegrensninger.
3. En innsats kan motta støtte fra ett eller flere EU-programmer. Når dette skjer, skal utgifter som opplyses i en betalingsøknad, ikke opplyses i en betalingsøknad til et annet program.
4. Det utgiftsbeløpet som skal føres inn i en betalingsøknad, kan beregnes på pro rata-grunnlag for hvert aktuelt program i samsvar med dokumentet som fastsetter vilkårene for støtte.

KAPITTEL III

BLANDINGSINNSATSER*Artikkel 15***Blandingsinnsatser**

Blandingsinnsatser som vedtas under dette programmet, skal gjennomføres i samsvar med forordning (EU) 2021/523 og avdeling X i budsjettforordningen.

KAPITTEL IV

GJENNOMFØRING, OVERVÅKING OG KONTROLL*Artikkel 16***Gjennomføring av programmet**

1. Programmet skal gjennomføres ved hjelp av arbeidsprogrammer som nevnt i artikkel 110 nr. 2 i budsjettforordningen.

Arbeidsprogrammet skal være forenlig med de spesifikke målene fastsatt i artikkel 3 og de støtteberettigede tiltakene fastsatt i artikkel 8. Disse arbeidsprogrammene skal inneholde detaljerte opplysninger om følgende:

- a) Det veiledende beløpet som er tildelt hvert tiltak, og dersom det er relevant, det veiledende samlede beløpet for alle tiltak, samt en veiledende tidsplan for gjennomføringen.
- b) De viktigste vurderingskriteriene for tilskudd, i samsvar med artikkel 11, og den høyeste samfinansieringssatsen i samsvar med artikkel 12.

Når det er hensiktsmessig, skal det samlede beløpet som er avsatt til blandingsinnsatser, fastsettes i arbeidsprogrammene.

2. Arbeidsprogrammer som gjennomfører det spesifikke målet nevnt i artikkel 3 nr. 2 bokstav b), skal vedtas av Kommisjonen ved hjelp av gjennomføringsrettsakter. Disse gjennomføringsrettsaktene skal vedtas i samsvar med undersøkelsesprosedyren nevnt i artikkel 21 nr. 5.
3. Arbeidsprogrammer som gjennomfører det spesifikke målet nevnt i artikkel 3 nr. 2 bokstav d) i), skal vedtas av Kommisjonen ved hjelp av gjennomføringsrettsakter. Disse gjennomføringsrettsaktene skal vedtas i samsvar med rådgivningsprosedyren nevnt i artikkel 21 nr. 4.
4. Arbeidsprogrammer som gjennomfører det spesifikke målet nevnt i artikkel 3 nr. 2 bokstav e) gjennom tiltak fastsatt i artikkel 8 nr. 8 og i vedlegg I, skal vedtas av Kommisjonen ved hjelp av gjennomføringsrettsakter innen 30. april i året før de gjennomføres, forutsatt at budsjettforslaget vedtas. Disse gjennomføringsrettsaktene skal vedtas i samsvar med undersøkelsesprosedyren nevnt i artikkel 21 nr. 6.
5. Tiltak fastsatt i vedlegg II til denne forordningen som gjennomfører det spesifikke målet nevnt i artikkel 3 nr. 2 bokstav f) i denne forordningen, skal gjennomføres i samsvar med artikkel 13, 14 og 17 i forordning (EF) nr. 223/2009, inkludert initiativer med hensyn til omprioriteringer, og gjennom et tett og samordnet samarbeid innenfor det europeiske statistikkssystemet.

Artikkel 17

Overvåking og rapportering

1. Vedlegg IV inneholder indikatorer for å rapportere om programmets framdrift med hensyn til å nå de spesifikke målene fastsatt i artikkel 3 nr. 2.
2. Når Kommisjonen rapporterer om framdriften i gjennomføringen av det spesifikke målet nevnt i artikkel 3 nr. 2 bokstav b), skal den framlegge relevante kontekstindikatorer hentet fra ytelsesvurderingen av SMB-er, fra faktabladene om «Small Business Act» og fra alle andre relevante kilder, sammen med indikatorene nevnt i nr. 1.
3. For å sikre en effektiv vurdering av programmets framdrift med hensyn til å nå dets mål, er Kommisjonen gitt myndighet til å vedta delegerte rettsakter i samsvar med artikkel 20 for om nødvendig å endre vedlegg IV med hensyn til indikatorene og å utfylle denne forordningen med bestemmelser om fastsettelse av en ramme for overvåking og evaluering.
4. Systemet for resultatrapportering skal sikre at data til å overvåke gjennomføringen og resultatene av programmet samles inn på en effektiv måte og til rett tid.

For dette formålet skal mottakere av EU-midler og eventuelt medlemsstater pålegges rimelige rapporteringskrav.

Artikkel 18

Evaluering

1. Evalueringer skal foretas i tilstrekkelig god tid til at de kan tas hensyn til i beslutningsprosessen.
2. Det skal foretas en foreløpig evaluering av programmet senest fire år etter starten av programmets gjennomføring. Kommisjonen skal utarbeide en foreløpig evalueringsrapport for å vurdere programmets resultater, inkludert aspekter som formålstjenlighet, effektivitet, sammenheng, relevans, synergier i programmet og merverdi for Unionen.
3. I forbindelse med tiltak som gjennomfører det spesifikke målet nevnt i artikkel 3 nr. 2 bokstav c) ii), skal Kommisjonen utarbeide en årsrapport om virksomheten til International Financial Reporting Standards Foundation med hensyn til utviklingen av internasjonale standarder for finansiell rapportering, samt generelt om PIOBs og EFRAGs virksomhet. Kommisjonen skal oversende rapporten til Europaparlamentet og Rådet.

4. Når gjennomføringen av programmet er avsluttet, og i alle tilfeller fire år etter avslutningen av perioden angitt i artikkel 1, skal Kommisjonen utarbeide en endelig evalueringsrapport for å vurdere programmets resultater, inkludert aspekter som formålstjenlighet, effektivitet, sammenheng, relevans, synergier i programmet og merverdi for Unionen.

5. Kommisjonen skal legge fram den foreløpige evalueringsrapporten og sluttvurderingsrapporten sammen med sine konklusjoner og anbefalinger for Europaparlamentet, Rådet, Den europeiske økonomiske og sosiale komité og Regionkomiteen, og gjøre dem offentlig tilgjengelige. Rapportene skal når det er hensiktsmessig, ledsages av forslag til oppfølgingstiltak.

6. I samsvar med artikkel 13 nr. 5 i forordning (EF) nr. 223/2009 skal Kommisjonen rådføre seg med Komiteen for det europeiske statistikk-systemet om de delene av den foreløpige evalueringsrapporten og sluttvurderingsrapporten som gjelder tiltak som gjennomfører det spesifikke målet nevnt i artikkel 3 nr. 2 bokstav f) i denne forordningen, før de vedtas og framlegges for Europaparlamentet og Rådet.

Kommisjonen skal rådføre seg med Den europeiske rådgivende komité for statistikk om den delen av sluttvurderingsrapporten som gjelder tiltak som gjennomfører det spesifikke målet nevnt i artikkel 3 nr. 2 bokstav f) i denne forordningen, før den vedtas og framlegges for Europaparlamentet og Rådet.

Artikkel 19

Vern av Unionens økonomiske interesser

Dersom et tredjeland deltar i programmet gjennom en beslutning vedtatt i henhold til en internasjonal avtale eller på grunnlag av andre juridiske virkemidler, skal tredjelandet gi den ansvarlige anvisningsberettigede, Det europeiske kontor for bedrageribekjempelse (OLAF) og Revisjonsretten de rettighetene og den tilgangen de trenger for å kunne utøve sin respektive myndighet fullt ut. Når det gjelder OLAF, skal slike rettigheter omfatte retten til å foreta undersøkelser, herunder kontroller og inspeksjoner på stedet, som fastsatt i forordning (EU, Euratom) nr. 883/2013.

Artikkel 20

Utøvelse av delegert myndighet

1. Myndigheten til å vedta delegerte rettsakter gis Kommisjonen på vilkårene fastsatt i denne artikkelen.
2. Myndigheten til å vedta delegerte rettsakter nevnt i artikkel 9 nr. 6 andre ledd, artikkel 10 nr. 2 og artikkel 17 nr. 3 skal gis Kommisjonen for en periode på sju år fra 1. januar 2021. Kommisjonen skal utarbeide en rapport om den delegerte myndigheten senest ni måneder før utløpet av sjuårsperioden. Den delegerte myndigheten skal stilltiende forlenges med perioder av samme varighet, med mindre Europaparlamentet eller Rådet motsetter seg slik forlengelse senest tre måneder før utløpet av hver periode.
3. Den delegerte myndigheten nevnt i artikkel 9 nr. 6 andre ledd, artikkel 10 nr. 2 og artikkel 17 nr. 3 kan når som helst tilbakekalles av Europaparlamentet eller Rådet. En beslutning om tilbakekalling innebærer at den delegerte myndigheten som angis i beslutningen, opphører å gjelde. Den får anvendelse dagen etter at den er kunngjort i *Den europeiske unions tidende*, eller på et senere tidspunkt angitt i beslutningen. Den berører ikke gyldigheten av delegerte rettsakter som allerede er trådt i kraft.
4. Før Kommisjonen vedtar en delegert rettsakt, skal den rådføre seg med sakkyndige utpekt av hver medlemsstat i samsvar med prinsippene fastsatt i den tverrinstitusjonelle avtalen av 13. april 2016 om bedre regelverksutforming.
5. Så snart Kommisjonen vedtar en delegert rettsakt, skal den underrette Europaparlamentet og Rådet samtidig om dette.

6. En delegert rettsakt vedtatt i henhold til artikkel 9 nr. 6 andre ledd, artikkel 10 nr. 2 og artikkel 17 nr. 3 skal tre i kraft bare dersom verken Europaparlamentet eller Rådet har gjort innsigelse innen en frist på to måneder etter at rettsakten ble meddelt Europaparlamentet og Rådet, eller dersom både Europaparlamentet og Rådet før denne fristen utløper, har underrettet Kommisjonen om at de ikke har innvendinger. På Europaparlamentets eller Rådets initiativ forlenges denne fristen med to måneder.

Artikkel 21

Komitéprosedyre

1. Med hensyn til gjennomføringsrettsakter nevnt i artikkel 16 nr. 2 i denne forordningen, som gjelder det spesifikke målet nevnt i artikkel 3 nr. 2 bokstav b) i denne forordningen, skal Kommisjonen bistås av en komité. Nevnte komité skal være en komité i henhold til forordning (EU) nr. 182/2011.
2. Med hensyn til gjennomføringsrettsakter nevnt i artikkel 16 nr. 3 i denne forordningen, som gjelder det spesifikke målet nevnt i artikkel 3 nr. 2 bokstav d) i) i denne forordningen, skal Kommisjonen bistås av en komité. Nevnte komité skal være en komité i henhold til forordning (EU) nr. 182/2011.
3. Med hensyn til gjennomføringsrettsakter nevnt i artikkel 12 nr. 5 andre ledd og i artikkel 16 nr. 4 i denne forordningen, som gjelder det spesifikke målet nevnt i artikkel 3 nr. 2 bokstav e) i denne forordningen, skal Kommisjonen bistås av Den faste komité for planter, dyr, næringsmidler og fôr. Nevnte komité skal være en komité i henhold til forordning (EU) nr. 182/2011.
4. Når det vises til dette nummeret, får artikkel 4 i forordning (EU) nr. 182/2011 anvendelse.
5. Når det vises til dette nummeret, får artikkel 5 i forordning (EU) nr. 182/2011 anvendelse.
6. Når det vises til dette nummeret, får artikkel 5 i forordning (EU) nr. 182/2011 anvendelse.

Dersom komiteens uttalelse skal innhentes ved skriftlig prosedyre, skal prosedyren avsluttes uten resultat dersom komitélederen beslutter det eller et simpelt flertall av komitémedlemmene anmoder om det innen fristen for å avgi uttalelse.

KAPITTEL V

OVERGANGS- OG SLUTTBESTEMMELSER

Artikkel 22

Informasjon, kommunikasjon og offentlighet

1. Mottakere av EU-finansiering skal anerkjenne opprinnelsen til disse midlene og sikre synligheten til EU-finansieringen, særlig når de fremmer tiltakene og resultatene av dem, ved å gi sammenhengende, effektiv, forholdsmessig og målrettet informasjon til flere typer publikum, blant annet mediene og offentligheten.
2. Kommisjonen skal gjennomføre informasjons- og kommunikasjonstiltak på en brukervennlig måte for å øke bevisstheten blant forbrukere, borgere, foretak, særlig SMB-er, og offentlig forvaltning om de økonomiske midlene som ytes gjennom programmet, og om tiltakene og resultatene innenfor rammen av programmet.
3. Økonomiske midler som er tildelt programmet, skal også bidra til å spre informasjon om Unionens politiske prioriteringer i den grad prioriteringene er knyttet til målene nevnt i artikkel 3.

4. Kommissjonen (Eurostat) skal gjennomføre informasjons- og kommunikasjonstiltak i forbindelse med gjennomføringen av det spesifikke målet nevnt i artikkel 3 nr. 2 bokstav f) i denne forordningen, inkludert tiltak og resultater som gjelder utvikling, produksjon og formidling av europeisk statistikk, i samsvar med statistikkprinsippene fastsatt i forordning (EF) nr. 223/2009.

Artikkel 23

Oppheving

Forordning (EU) nr. 99/2013, (EU) nr. 1287/2013, (EU) nr. 254/2014 og (EU) nr. 652/2014 oppheves med virkning fra 1. januar 2021.

Artikkel 24

Overgangsbestemmelser

1. Denne forordningen berører ikke videreføringen eller endringen av de tiltakene som er iverksatt i henhold til forordning (EU) nr. 99/2013, (EU) nr. 1287/2013, (EU) nr. 254/2014, (EU) nr. 258/2014, (EU) nr. 652/2014 og (EU) 2017/826, som fortsatt skal gjelde for de nevnte tiltakene inntil de avsluttes.

2. Programmets finansielle ramme kan også omfatte utgifter til faglig og administrativ bistand som er nødvendig for å sikre overgangen mellom programmet og de tiltakene som er vedtatt innenfor rammen av tidligere programmer i henhold til rettsakter oppført i nr. 1.

3. Bevilgninger kan om nødvendig føres opp i budsjettet etter 2027 for å dekke utgiftene fastsatt i artikkel 4 nr. 3, for å gjøre det mulig å forvalte tiltak som ikke er avsluttet innen 31. desember 2027.

4. I samsvar med artikkel 193 nr. 2 andre ledd bokstav a) i budsjettforordningen skal kostnader som har påløpt før datoen for inngivelse av tilskuddssøknaden, for tiltak som allerede er påbegynt, anses som støtteberettigede når det er nødvendig for å sikre kontinuitet i et begrenset tidsrom.

Som unntak fra artikkel 193 nr. 4 i budsjettforordningen skal kostnader som har påløpt før datoen for inngivelse av tilskuddssøknaden, være støtteberettigede når det gjelder driftstilskudd, når det er nødvendig for å sikre kontinuitet i perioden fra 1. januar 2021 til dette programmets ikrafttredelse.

5. Fristene i artikkel 16 nr. 4 og i nr. 2.1 i vedlegg I får ikke anvendelse på programmer som omfatter år 2021 og 2022.

Artikkel 25

Ikrafttredelse og anvendelse

Denne forordningen trer i kraft den dagen den kunngjøres i *Den europeiske unions tidende*.

Den får anvendelse fra 1. januar 2021.

Denne forordningen er bindende i alle deler og kommer direkte til anvendelse i alle medlemsstater.

Utfærdiget i Brussel 28. april 2021.

For Europaparlamentet

D. M. SASSOLI

President

For Rådet

A. P. ZACARIAS

Formann

VEDLEGG I

FOR TILTAK SOM GJENNOMFØRER DET SPESIFIKKE MÅLET NEVNT I ARTIKKEL 3 NR. 2 BOKSTAV E) SOM GJELDER OMRÅDENE PLANTER, DYR, NÆRINGSMIDLER OG FØR

Følgende tiltak som gjennomfører det spesifikke målet nevnt i artikkel 3 nr. 2 bokstav e), skal være berettiget til finansiering:

1. Gjennomføring av veterinære og plantesanitære nødtiltak.
 - 1.1. Veterinære og plantesanitære nødtiltak som skal treffes som følge av offentlig bekreftet forekomst av én av dyresykdommene eller zoonosene oppført i vedlegg III, eller offentlig bekreftet forekomst av planteskadegjørere eller som følge av at det finnes en direkte trussel mot helsestatusen for mennesker, dyr eller planter i Unionen.

Tiltakene nevnt i første ledd skal gjennomføres omgående, og anvendelsen av dem skal være i samsvar med bestemmelsene i relevant unionsrett.
 - 1.2. Når det gjelder plantesanitære nødtiltak, følgende tiltak truffet av medlemsstater mot et utbrudd av skadegjørere på et bestemt område:
 - a) Utryddelses- og forebyggingstiltak mot en karanteneskadegjørere i Unionen, truffet av den vedkommende myndigheten i en medlemsstat i henhold til artikkel 17 i forordning (EU) 2016/2031 eller i henhold til tiltak vedtatt i samsvar med artikkel 28 nr. 1 eller 3 i den forordningen.
 - b) Utryddelses- og forebyggingstiltak truffet av den vedkommende myndigheten i en medlemsstat i henhold til artikkel 29 nr. 1 eller artikkel 30 nr. 4 i forordning (EU) 2016/2031 mot en skadegjørere som ikke er oppført som en karanteneskadegjørere i Unionen, men som kan anses som en karanteneskadegjørere i Unionen i samsvar med kriteriene nevnt i den forordningen.
 - c) Ytterligere vernetiltak som treffes mot spredning av en skadegjørere som det er vedtatt tiltak mot i samsvar med artikkel 28 nr. 1 og artikkel 30 nr. 1 i forordning (EU) 2016/2031, bortsett fra utryddelses- og forebyggingstiltak nevnt i bokstav a) og b) i dette punktet, når disse tiltakene er avgjørende for å beskytte Unionen mot ytterligere spredning av skadegjøreren.
 - 1.3. Det kan også gis EU-finansiering til følgende tiltak:
 - 1.3.1. Verne- eller forebyggingstiltak som treffes ved en direkte trussel mot helsestatusen i Unionen som følge av forekomst eller utvikling, på territoriet til et tredjeland, en medlemsstat eller et oversjøisk land eller territorium, av en av dyresykdommene eller zoonosene oppført i vedlegg III samt vernetiltak eller andre relevante tiltak, som treffes for å støtte plantehelsestatusen i Unionen.
 - 1.3.2. Tiltak nevnt i dette vedlegget som gjennomføres av to eller flere medlemsstater som har et nært samarbeid for å bekjempe utbrudd av dyresykdommer eller planteskadegjørere.
 - 1.3.3. Opprettelse av lagre av biologiske produkter for å bekjempe dyresykdommer og zoonoser oppført i vedlegg III, når Kommisjonen på anmodning fra en medlemsstat anser at det er nødvendig å opprette slike lagre i medlemsstaten.
 - 1.3.4. Opprettelsen av lagre av biologiske produkter eller innkjøp av vaksinedoser dersom forekomsten av eller utviklingen i et tredjeland eller en medlemsstat av én av dyresykdommene eller zoonosene oppført i vedlegg III kan utgjøre en trussel mot Unionen.
 - 1.3.5. Intensivert kontroll og overvåking innenfor Unionen og etter behov ved dens ytre grenser, ved mistanke om utbrudd av en dyresykdom eller forekomst av planteskadegjørere.
 - 1.3.6. Tiltak for å overvåke forekomsten av kjente samt nye, foreløpig ukjente dyresykdommer og planteskadegjørere.
 - 1.4. Støtteberettigede kostnader

1.4.1. Veterinære nødtiltak

Følgende kostnader som medlemsstater pådrar seg ved gjennomføring av veterinære nødtiltak, kan gi rett til finansiering:

- a) Kostnader for erstatning til eiere for verdien av dyr som de har fått slaktet eller avlivet, begrenset til den markedsverdien slike dyr ville hatt dersom de ikke hadde blitt rammet av sykdommen.
- b) Kostnader til slaktning eller avliving av dyrene og tilknyttede transportkostnader.
- c) Kostnader for erstatning til eiere for verdien av produkter av animalsk opprinnelse som de har fått destruert, begrenset til disse produktenes markedsverdi umiddelbart før mistanken om sykdom oppsto eller ble bekreftet.
- d) Kostnader til rengjøring, insektsbekjempelse og desinfisering av driftsenheter og utstyr, på grunnlag av det sykdomsframkallende stoffets epidemiologi og egenskaper.
- e) Kostnader til transport og destruksjon av de forurensede forvarene, og dersom det ikke kan desinfiseres, kontaminert utstyr.
- f) Kostnader til innkjøp, oppbevaring, administrering eller distribusjon av vaksiner og lokkemat samt kostnader til selve vaksineringsen, dersom Kommisjonen har besluttet eller godkjent slike tiltak.
- g) Kostnader til transport og fjerning av skrotter.
- h) I behørig begrunnede unntakstilfeller, kostnader til serologiske og virologiske tester for overvåking og tester for forflytning i restriksjonszoner samt alle andre nødvendige kostnader for utryddelse av sykdommen.

1.4.2. Plantesanitære nødtiltak

Følgende kostnader som medlemsstater pådrar seg ved gjennomføring av nødtiltak på plantehelseområdet, kan gi rett til tilskudd:

- a) Kostnader til personale, uansett deres status, som er direkte involvert i tiltakene, samt kostnader til leie av utstyr, til forbruksvarer og alt annet nødvendig materiell, til behandlingsprodukter, til prøvetaking og til laboratorietester.
- b) Kostnader til tjenestekontrakter med tredjeparter om utførelse av deler av tiltakene.
- c) Kostnader for erstatning til berørte driftsansvarlige eller eiere for behandling, destruksjon og etterfølgende fjerning av planter, planteprodukter og andre gjenstander, og til rengjøring og desinfisering av lokaler, grunn, vann, jord, dyrkingsmedier, anlegg, maskineri og utstyr.
- d) Kostnader for erstatning til berørte eiere for verdien av destruerte planter, planteprodukter eller andre gjenstander som omfattes av tiltakene nevnt i artikkel 17, artikkel 28 nr. 1, artikkel 29 nr. 1 og artikkel 30 nr. 1 i forordning (EU) 2016/2031, begrenset til den markedsverdien disse plantene, planteproduktene og andre gjenstandene ville hatt dersom de ikke var blitt berørt av disse tiltakene. Eventuell restverdi skal trekkes fra erstatningen.
- e) I behørig begrunnede unntakstilfeller, kostnader som påløper ved gjennomføring av andre nødvendige tiltak enn dem som er nevnt i bokstav a)–d).

Erstatning til driftsansvarlige eller eiere nevnt i bokstav c) skal være støtteberettiget bare dersom tiltakene er blitt utført under tilsyn av den vedkommende myndigheten.

2. Gjennomføring av årlige og flerårige nasjonale veterinære og plantesanitære programmer

- 2.1. Årlige og flerårige nasjonale veterinære og plantesanitære programmer for utryddelse, bekjempelse og overvåking av dyresykdommer og zoonoser oppført i vedlegg III og av planteskadegjørere skal gjennomføres i samsvar med bestemmelsene i relevant unionsrett.

Vilkårene for de tiltakene som gir rett til finansiering, skal fastsettes i det arbeidsprogrammet som er nevnt i artikkel 16.

Nasjonale programmer skal framlegges for Kommisjonen innen 31. mai året før den planlagte gjennomføringsperioden.

Kommisjonen skal innen 30. november hvert år oversende til medlemsstatene

- a) en liste over nasjonale programmer som er teknisk godkjent og foreslått til samfinansiering,
- b) det foreløpige beløpet som er avsatt til hvert program,
- c) det foreløpige høyeste beløpet av Unionens finansielle bidrag til hvert program, og
- d) alle foreløpige vilkår som finansielle bidrag fra Unionen kan være underlagt.

Kommisjonen skal godkjenne de nasjonale programmene og den tilhørende finansieringen innen 31. januar hvert år gjennom en tilskuddsavtale i forbindelse med gjennomførte tiltak og påløpte kostnader.

Etter at støttemottakerne senest 31. august i gjennomføringsåret har levert delregnskaper, kan Kommisjonen om nødvendig endre tilskuddsavgiftene for hele den støtteberettigede perioden.

2.2. Støtteberettigede kostnader

2.2.1. Følgende kostnader som medlemsstater pådrar seg ved gjennomføring av nasjonale veterinærprogrammer, kan berettige til samfinansiering fra Unionen:

- a) Kostnader til prøvetaking av dyr.
- b) Kostnader til tester, forutsatt at de er begrenset til
 - i) kostnader til testsett, reagenser og forbruksvarer som er identifiserbare og brukes spesifikt til å utføre disse testene,
 - ii) kostnader til personale, uansett deres status, som er direkte involvert i utførelsen av testene.
- c) Kostnader for erstatning til eiere for verdien av dyr som de har fått slaktet eller avlivet, begrenset til den markedsverdien slike dyr ville hatt dersom de ikke hadde blitt rammet av sykdommen.
- d) Kostnader til slakting eller avliving av dyrene.
- e) Kostnader for erstatning til eiere for verdien av produkter av animalsk opprinnelse som de har fått destruert, begrenset til disse produktenes markedsverdi umiddelbart før mistanken om sykdom oppsto eller ble bekreftet.
- f) Kostnader til innkjøp, oppbevaring, vaksiner, administrering eller distribusjon av vaksinedoser eller vaksiner og lokkemat som brukes i programmet.
- g) Kostnader til rengjøring, desinfisering, insektbekjempelse av driftsenheter og utstyr på grunnlag av det sykdomsframkallende stoffets epidemiologi og egenskaper.
- h) I behørig begrunnede unntakstilfeller, kostnader som påløper ved gjennomføring av andre nødvendige tiltak enn dem som er nevnt i bokstav a)–g).

Med hensyn til bokstav c) skal den eventuelle restverdien av dyrene trekkes fra erstatningen.

Med hensyn til bokstav d) skal restverdien av de varmebehandlede ikke-rugede eggene trekkes fra erstatningen.

2.2.2. Følgende kostnader som medlemsstater pådrar seg ved gjennomføring av nasjonale plantesanitære programmer, kan berettige til samfinansiering fra Unionen:

- a) Kostnader til prøvetaking.
- b) Kostnader til visuelle undersøkelser.
- c) Kostnader til tester, forutsatt at de er begrenset til
 - i) kostnader til testsett, reagenser og forbruksvarer som er identifiserbare og brukes spesifikt til å utføre disse testene,

- ii) kostnader til personale, uansett deres status, som er direkte involvert i utførelsen av testene.
- d) Kostnader til personale, uansett deres status, som er direkte involvert i tiltakene, samt kostnader til leie av utstyr, til forbruksvarer og alt annet nødvendig materiell, til behandlingsprodukter, til prøvetaking og til laboratorietester.
- e) Kostnader til tjenestekontrakter med tredjeparter om utførelse av deler av tiltakene.
- f) Kostnader for erstatning til berørte driftsansvarlige eller eiere for behandling, destruering og etterfølgende fjerning av planter, planteprodukter og andre gjenstander, og til rengjøring og desinfisering av lokaler, grunn, vann, jord, dyrkingsmedier, anlegg, maskineri og utstyr.
- g) Kostnader for erstatning til berørte eiere for verdien av destruerte planter, planteprodukter eller andre gjenstander som omfattes av tiltakene nevnt i artikkel 17, artikkel 28 nr. 1, artikkel 29 nr. 1 og artikkel 30 nr. 1 i forordning (EU) 2016/2031, begrenset til den markedsverdien disse plantene, planteproduktene og andre gjenstandene ville hatt dersom de ikke var blitt berørt av disse tiltakene. Eventuell restverdi skal trekkes fra erstatningen.
- h) I behørig begrunnede unntakstilfeller, kostnader som påløper ved gjennomføring av andre nødvendige tiltak enn dem som er nevnt i bokstav a)–g).

Erstatning til driftsansvarlige og eiere nevnt i bokstav f) skal være støtteberettiget bare dersom tiltakene er blitt utført under tilsyn av den vedkommende myndigheten.

- 2.3. Dersom forekomsten eller utviklingen av én av dyresykdommene eller zoonosene oppført i vedlegg III sannsynligvis utgjør en trussel mot helsestatusen i Unionen, og for å beskytte Unionen mot innføring av én av disse sykdommene, eller dersom det er nødvendig med vernetiltak til støtte for plantehelsestatusen i Unionen, kan medlemsstatenes nasjonale programmer omfatte tiltak som skal gjennomføres på tredjelands territorier i samarbeid med myndighetene i disse landene. Alternativt kan det under de samme omstendighetene og for det samme formålet gis EU-finansiering direkte til vedkommende myndigheter i tredjeland.
- 2.4. Når det gjelder plantesanitære programmer kan det gis EU-finansiering til medlemsstater for følgende tiltak:
- a) Undersøkelser over visse tidsrom, som minst kontrollerer forekomsten av
 - alle karanteneskadegjørere i Unionen, og tegn eller symptomer på alle skadegjørere som omfattes av tiltakene nevnt i artikkel 29 i forordning (EU) 2016/2031 eller av tiltak vedtatt i henhold til artikkel 30 nr. 1 i den forordningen, eller i henhold til artikkel 22 nr. 1 i den forordningen, eller dersom det er relevant, i henhold til artikkel 47–77 i forordning (EU) 2017/625,
 - prioriterte skadegjørere i henhold til artikkel 24 nr. 1 i forordning (EU) 2016/2031.
 - b) Undersøkelser over visse tidsrom, som minst kontrollerer forekomsten av andre skadegjørere enn skadegjørerne nevnt i bokstav a), som kan utgjøre en ny risiko for Unionen, og når innførsel eller spredning av disse kan ha en betydelig innvirkning på Unionens territorium.
 - c) Utryddelses- og forebyggingstiltak mot en karanteneskadegjørere i Unionen, truffet av den vedkommende myndigheten i en medlemsstat i henhold til artikkel 17 i forordning (EU) 2016/2031 eller i henhold til tiltak vedtatt i samsvar med artikkel 28 nr. 1 eller 3 i den forordningen.
 - d) Utryddelses- og forebyggingstiltak truffet av den vedkommende myndigheten i en medlemsstat i henhold til artikkel 29 nr. 1 i forordning (EU) 2016/2031 mot en skadegjørere som ikke er oppført som en karanteneskadegjørere i Unionen, men som kan anses som en karanteneskadegjørere i Unionen i samsvar med kriteriene nevnt i den forordningen.
 - e) Ytterligere vernetiltak som treffes mot spredning av en skadegjørere som det er vedtatt EU-tiltak mot i henhold til artikkel 28 nr. 1 og artikkel 30 nr. 1 i forordning (EU) 2016/2031, bortsett fra utryddelses- og forebyggingstiltak nevnt i bokstav c) og d) i dette punktet og innslutningstiltakene nevnt i bokstav f) i dette punktet, når disse tiltakene er avgjørende for å beskytte Unionen mot ytterligere spredning av skadegjøreren.

- f) Tiltak for å inneslutte en skadegjører som det er vedtatt inneslutningstiltak mot i henhold til artikkel 28 nr. 2 i forordning (EU) 2016/2031 eller artikkel 30 nr. 3 i den forordningen, i et angrepet område som skadegjøreren ikke kan utrykkes i, når disse tiltakene er avgjørende for å beskytte Unionen mot ytterligere spredning av skadegjøreren.

Arbeidsprogrammene nevnt i artikkel 16 nr. 4 skal fastsette listen over planteskadegjørere som omfattes av disse tiltakene.

3. Gjennomføring av plantesanitære programmer for bekjempelse av skadegjørere i de mest fjerntliggende regionene i Unionen som nevnt i artikkel 355 nr. 1 i TEUV og som er unntatt fra det geografiske virkeområdet for forordning (EU) 2016/2031, i samsvar med målene fastsatt i artikkel 24 i europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 228/2013⁽¹⁾. Disse programmene skal gjelde aktiviteter som er nødvendige for å sikre korrekt gjennomføring i disse regionene av gjeldende regler der om bekjempelse av skadegjørere, uansett om dette er EU-regler eller nasjonale regler.
4. Aktiviteter for å støtte forbedringer av dyrevelferden, inkludert tiltak for å sikre samsvar med standarder for dyrevelferd og sporbarhet, også under dyretransport.
5. Støtte til EU-referanselaboratorier nevnt i artikkel 92 i forordning (EU) 2017/625 og EU-referansesentrene nevnt i artikkel 95 og 97 i forordning (EU) 2017/625 og i artikkel 29 i forordning (EU) 2016/1012.
6. I en periode på inntil tre år etter utpekingen av EU-referanselaboratoriet for det bestemte området, når det er relevant og i samsvar med artikkel 10 nr. 1, oppnåelse av akkreditering for metoder for testing og diagnostikk på nasjonale referanselaboratorier for plantehelse og nasjonale referanselaboratorier for dyrehelse.
7. Gjennomføring av samordnede kontrollprogrammer og organisering av innsamling av opplysninger og data som nevnt i artikkel 112 i forordning (EU) 2017/625.
8. Aktiviteter for å hindre matsvinn og bekjempe matsvindel.
9. Aktiviteter for å støtte bærekraftig næringsmiddelproduksjon og bærekraftig forbruk, inkludert korte forsyningskjeder.
10. Utvikling av databaser og databaserte informasjonsstyringssystemer som er nødvendige for effektiv og formålstjenlig gjennomføring av lovgivningen for det spesifikke målet nevnt i artikkel 3 nr. 2 bokstav e) og som har en dokumentert merverdi for Unionen som helhet; samt innføring av ny teknologi for å forbedre produktenes sporbarhet.
11. Opplæring av personalet hos de vedkommende myndighetene som har ansvar for offentlig kontroll, og andre parter som deltar i håndtering eller forebygging av dyresykdommer eller planteskadegjørere, som nevnt i artikkel 130 i forordning (EU) 2017/625.
12. Betaling av utgifter i forbindelse med reise, losji og opphold som sakkyndige fra medlemsstatene pådrar seg som følge av at Kommisjonen utnevner dem til å bistå sine sakkyndige som fastsatt i artikkel 116 nr. 4 og artikkel 120 nr. 4 i forordning (EU) 2017/625.
13. Utførelse av teknisk og vitenskapelig arbeid som er nødvendig for å sikre korrekt gjennomføring av lovgivningen på området knyttet til det spesifikke målet nevnt i artikkel 3 nr. 2 bokstav e) og tilpasningen av denne lovgivningen til den vitenskapelige, teknologiske og samfunnsmessige utviklingen, inkludert undersøkelser og samordning som er nødvendig for å forebygge forekomst av nye planteskadegjørere og dyresykdommer.
14. Aktiviteter som utføres av medlemsstater eller internasjonale organisasjoner med sikte på å nå det spesifikke målet nevnt i artikkel 3 nr. 2 bokstav e) for å støtte utviklingen og gjennomføringen av reglene knyttet til dette målet.

⁽¹⁾ Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 228/2013 av 13. mars 2013 om fastsettelse av særlige tiltak for landbruk i de mest fjerntliggende regionene i Unionen og om oppheving av rådsforordning (EF) nr. 247/2006 (EUT L 78 av 20.3.2013, s. 23).

15. Utførelse av prosjekter som én eller flere medlemsstater organiserer med sikte på, ved hjelp av innovative teknikker og protokoller, å forbedre den effektive gjennomføringen av det spesifikke målet nevnt i artikkel 3 nr. 2 bokstav e).
 16. Gjennomføring av Unionens og medlemsstatenes initiativer for bedre informasjon og økt bevissthet med sikte på å sikre forbedret og bærekraftig næringsmiddelproduksjon og forbedret og bærekraftig forbruk som oppfyller reglene, inkludert forebygging av matsvinn, som bidrar til den sirkulære økonomien og forebygging av matsvindel, samt andre aktiviteter som bidrar til et høyt nivå for helse for planter og dyr samt næringsmiddel- og fôrtrygghet, som del av gjennomføringen av reglene på området for det spesifikke målet nevnt i artikkel 3 nr. 2 bokstav e).
 17. Gjennomføring av tiltak for å verne menneskers og dyrs helse og plantehelsen, dyrevelferden med hensyn til dyr, animalske produkter, planter, planteprodukter og andre relevante produkter som ankommer fra tredjeland til Unionens grense.
-

*VEDLEGG II***STØTTEBERETTIGEDE TILTAK SOM GJENNOMFØRER DET SPESIFIKKE MÅLET NEVNT I ARTIKKEL 3 NR. 2 BOKSTAV F) OM EUROPEISK STATISTIKK**

Gjennomføring av EU-politikker krever sammenlignbare og pålitelige statistiske opplysninger av høy kvalitet om økonomiske, sosiale, territoriale og miljømessige forhold i Unionen. Dessuten gjør europeisk statistikk det mulig for europeiske borgere å forstå og delta i den demokratiske prosessen og i debatten om Unionens tilstand i dag og i framtiden.

Sammen med forordning (EF) nr. 223/2009, og særlig med henvisning til statistikkontorenes faglige uavhengighet og de andre statistikkprinsippene fastsatt i artikkel 2 i den forordningen, har programmet til hensikt å gi en overordnet ramme for utvikling, utarbeiding og formidling av europeisk statistikk for 2021–2027. Europeisk statistikk skal utvikles, utarbeides og formidles innenfor denne rammen og i samsvar med prinsippene i reglene for god praksis innenfor europeisk statistikk. Denne rammen bør overholde kvalitetskriteriene nevnt i artikkel 12 nr. 1 i forordning (EF) nr. 223/2009 gjennom et tett og samordnet samarbeid innenfor det europeiske statistikksystemet (ESS).

Europeisk statistikk som utvikles, utarbeides og formidles innenfor denne rammen, vil bidra til gjennomføringen av EU-politikkene som fastsatt i TEUV og som også gjenspeiles i Kommisjonenens strategiske prioriteringer.

ESS vil gjennom programmet søke å opprettholde og forbedre sitt kvalitetsnivå på statistikkområdet. De årlige arbeidsprogrammene vil på samme måte forsøke å oppnå best mulig resultat idet det tas hensyn til de ressursene som er tilgjengelige på regionalt og nasjonalt plan og på unionsplan.

Løpende forskning og innovasjon anses som viktige pådrivere for å modernisere og forbedre kvaliteten på europeisk statistikk. Investering gjennom det flerårige arbeidsprogrammet bør derfor fokusere på utviklingen av nye metoder og framgangsmåter samt på utforskning av nye datakilder til utarbeiding av statistikk.

Ved gjennomføring av det spesifikke målet nevnt i artikkel 3 nr. 2 bokstav f) skal følgende tiltak gjennomføres:

Den økonomiske og monetære union, globalisering og handel

- 1) Levering av statistikk av høy kvalitet som ligger til grunn for framgangsmåten i forbindelse med for store budsjettunderskudd, og når det er gjennomførbart, ordningen for gjenoppbygging og robusthet og instrumentet for teknisk støtte, og som ligger til grunn for Unionens årlige syklus for økonomisk overvåking og veiledning.
- 2) Levering og, ved behov, forbedring av europeiske økonomiske hovedindikatorer.
- 3) Levering av statistikk og metodeveiledning om den statistiske behandlingen av investerings- og budsjettinstrumenter til støtte for økonomisk tilnærming, finansiell stabilitet og skaping av arbeidsplasser.
- 4) Levering av statistikk for beregning av egne midler og lønn og pensjoner for Unionens personale.
- 5) Bedre måling av handel med varer og tjenester, direkteinvestering i/fra utlandet, globale verdikjeder og globaliseringens innvirkning på økonomiene i Unionen.

Det indre marked, innovasjon og digital omstilling

- 1) Levering av pålitelig statistikk av høy kvalitet for det indre marked og nøkkelområder innenfor innovasjon og forskning.
- 2) Levering av mer statistikk og mer aktuell statistikk om samarbeidsøkonomi og om virkningen av digitalisering på foretak og borgere i Unionen.
- 3) Levering av statistikk til støtte for den europeiske forsvarspolitikken, med forbehold om forundersøkelser og at det tas behørig hensyn til de statistiske opplysningenes følsomhet.

Europas sosiale dimensjon

- 1) Levering av aktuell og pålitelig statistikk av høy kvalitet til støtte for den europeiske søylen for sosiale rettigheter og Unionens kompetansepolitikk, inkludert statistikk om arbeidsmarkedet, sysselsetting, utdanning og opplæring, inntekt, levekår, fattigdom, ulikhet, sosialomsorg, kjønnsbasert vold, svart arbeid og satellittregnskaper for kompetanse.

Når det er nødvendig å utvikle ny statistikk, skal tilgangen til data og gjennomførbarheten av utarbeidingen av statistikk om satellittregnskaper og om svart arbeid undersøkes ytterligere innenfor rammen av ESS.

- 2) Levering av statistikk om De forente nasjoners konvensjon om rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne.
- 3) Forbedret statistikk over inn- og utvandring, særlig om innvandreernes situasjon og integrering, og asylsøkeres utdanningsbehov og kvalifikasjonsnivåer.
- 4) Utvikling av moderniserte folke- og boligtellingsprogrammer og befolkningsstatistikk for årene etter 2021.
- 5) Levering og regelmessig oppdatering av prognoser over og fordeling av befolkningen i Unionen.

Bærekraftig utvikling, naturressurser og miljø

- 1) Overvåking av framdriften med hensyn til målene for bærekraftig utvikling.
- 2) Levering av statistikk av høy kvalitet som ligger til grunn for Europas grønne giv, inkludert videreutvikling av statistikk til støtte for energistrategien, den sirkulære økonomien, klimarelatert statistikk og plaststrategien.

Når det er nødvendig å utvikle ny statistikk og nye indikatorer for emnene nevnt i leddet over, skal tilgangen til data og gjennomførbarheten av utarbeiding av statistikk og indikatorer undersøkes ytterligere innenfor rammen av ESS.

- 3) Levering av sentral miljøstatistikk og sentrale miljøindikatorer, blant annet om avfall, vann, biologisk mangfold, skoger, arealbruk og arealdekke, samt miljøøkonomiske regnskaper.
- 4) Levering av statistikk om gods- og persontransport som underlag for EU-politikkene.
- 5) Utarbeiding av ytterligere indikatorer for å overvåke intermodalitet og overgang til mer miljøvennlige transportmåter.
- 6) Levering av aktuelle og relevante data til bruk i den felles landbrukspolitikken, den felles fiskeripolitikken og politikk i forbindelse med miljø, matvaresikkerhet og dyrevelferd.

Økonomisk, sosial og territorial utjevning

- 1) Levering av aktuelle og omfattende statistiske indikatorer for regioner, inkludert de mest fjerntliggende regionene i Unionen, byer og landdistrikter, for å overvåke og evaluere hvor effektiv den territoriale utviklingspolitikken er, og evaluere de territoriale konsekvensene av sektorpolitikken.
- 2) Økt bruk av geodata og systematisk integrering og tilpasning av geodatastyring i statistikkproduksjon.
- 3) Undersøkelse innenfor rammen av ESS av gjennomførbarheten av å levere og deretter støtte utviklingen av
 - a) indikatorer for bekjempelse av hvitvasking av penger,
 - b) indikatorer for bekjempelse av terrorfinansiering,
 - c) politi- og sikkerhetsstatistikk.

Bedre informasjon om europeisk statistikk og dens verdier ved å fremme den som en pålitelig kilde for å bekjempe desinformasjon

- 1) Systematisk fremming av europeisk statistikk som en pålitelig beviskilde og hjelp til faktasjekkere, forskere og offentlige myndigheter i deres bruk av europeisk statistikk for å bekjempe desinformasjon.
- 2) Styrking av den eksisterende dialogen med produsenter og med brukere av europeisk statistikk for å forbedre og fremme bruken av europeisk statistikk ved å fastsette og gjennomføre tiltak for å øke statistikkforståelsen til nytte for EU-borgerne, inkludert entreprenører.

- 3) Gjøre det lettere for brukere å få tilgang til og forstå statistikk, blant annet ved å tilby attraktive og interaktive visualiseringer, mer skreddersydde tjenester som data på forespørsel og selvbetjeningsanalyser.
- 4) Ytterligere utvikling og overvåking av kvalitetssikringsrammen for europeisk statistikk, inkludert gjennom fagfellevurdering av medlemsstatenes overholdelse av reglene for god praksis innenfor europeisk statistikk.
- 5) Sikring av tilgang til mikrodata for forskningsformål i samsvar med artikkel 23 i forordning (EF) nr. 223/2009 samtidig som de høyeste standardene for vern av data og fortrolig behandling av statistiske opplysninger sikres.

Utnyttelse av fordelene av datarevolusjonen og omstilling til pålitelig, intelligent statistikk

- 1) Økt utnyttelse av nye digitale datakilder i et miljø med flere kilder for å utarbeide ny, intelligent statistikk i nær sanntid med pålitelige og formålstjenlige algoritmer.
- 2) Utvikling av nye metoder for å bruke private data ved å innføre metoder for fortrolig behandling av personopplysninger og sikker flerpartsbehandling.
- 3) Fremming av banebrytende forskning og innovasjon innenfor offisiell statistikk, inkludert ved å gjøre bruk av samarbeidsnettverk og tilby europeiske utdanningsprogrammer innenfor statistikk.

Utvidede partnerskap og statistisk samarbeid

- 1) Styrking av ESS-partnerskapet og samarbeidet med Det europeiske systemet av sentralbanker.
 - 2) Fremming av partnerskap med offentlige og private datainnehavere og teknologisektoren for å lette tilgangen til data for statistikkformål, integrering av data fra flere kilder og bruk av de nyeste teknologiene.
 - 3) Styrking av samarbeidet med forskning og den akademiske verden, særlig når det gjelder bruken av nye datakilder, dataanalyse og fremming av statistikkforståelsen.
 - 4) Fortsettelse av samarbeidet med internasjonale organisasjoner og tredjeland til fordel for offisiell statistikk på verdensbasis.
-

*VEDLEGG III***LISTE OVER DYRESYKDOMMER OG ZOONOSER**

- 1) Dyresykdommer nevnt i artikkel 5 nr. 1, artikkel 9 nr. 1 bokstav a), b) og c) og artikkel 28 i forordning (EU) 2016/429.
 - 2) Zoonoser og zoonotiske smittestoffer nevnt i forordning (EF) nr. 2160/2003 og i direktiv 2003/99/EF.
 - 3) Overførbart spongiform encefalopati som nevnt i forordning (EF) nr. 999/2001.
-

VEDLEGG IV

INDIKATORER

Mål	Indikator
Mål fastsatt i artikkel 3 nr. 2 bokstav a)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Antallet nye klager på området fritt varebytte og fri bevegelighet for tjenester samt Unionens regelverk for offentlig innkjøp. 2. Indeks over restriksjoner for handel med tjenester. 3. Antallet besøk på portalen «Ditt Europa».
Mål fastsatt i artikkel 3 nr. 2 bokstav a) ii)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Antallet tilfeller av manglende oppfyllelse av krav på vareområdet, inkludert nettbasert salg. 2. Antallet felles markedstilsynskampanjer.
Mål fastsatt i artikkel 3 nr. 2 bokstav b)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Antallet SMB-er og klynger og forretningsnettverk samt forretningsstøtteorganisasjoner som får støtte gjennom programmet, særlig for internasjonalisering, digitalisering og bærekraft. 2. Antallet støttede foretak som har inngått forretningspartnerskap. 3. Antallet entreprenører som drar nytte av mentor- og mobilitetsordninger, inkludert unge, nye og kvinnelige entreprenører samt andre særlige målgrupper.
Mål fastsatt i artikkel 3 nr. 2 bokstav c) i)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Andel av europeiske standarder som medlemsstatene har gjennomført som nasjonale standarder, i forhold til det samlede antallet aktive europeiske standarder.
Mål fastsatt i artikkel 3 nr. 2 bokstav c) ii)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Prosentdel av internasjonale standarder for finansiell rapportering og revisjon godkjent av Unionen.
Mål fastsatt i artikkel 3 nr. 2 bokstav d) i)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Indeks for forbrukerforhold.
Mål fastsatt i artikkel 3 nr. 2 bokstav d) ii)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Antallet standpunktdokumenter og svar fra støttemottakere ved offentlige høringer på området finansielle tjenester.
Mål fastsatt i artikkel 3 nr. 2 bokstav e)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Antallet vellykket gjennomførte nasjonale veterinære og plantesanitære programmer, inkludert antallet vellykket gjennomførte nødtiltak for planteskadegjørere og dyresykdommer.
Mål fastsatt i artikkel 3 nr. 2 bokstav f)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Virkning av statistikk som er offentliggjort på internett: antall nettomtaler og positive/negative uttalelser.